ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ - ОЛИЙ БАХТ

O'ZBEKISTON KASABA UYUSHMALARI FEDERATSIYASI / FEDERATION OF TRADE UNIONS OF UZBEKISTAN

ИШОНЧ

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

4 август, сешанба 1998 йил №91 (593)

Сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади

Йўлдош СУЛАЙМОН

ИСТИҚЛОЛ ҚЎШИҒИ

Э, Истиқлол!
Мен бир жабр
торта-торта,
Минг йилларким,
Зулмларни кифтга орта,
Оёқлари ерга ботиб суринган бир,
Золимларни боқиб қаттиқ уринган
бир -
Мазлум эдим.
Қалбимни қайнатаман деган
Қулликдан айнатаман деган,
Тафаккуримда ўсаётган,
Томиримда қон бўлиб кезаётган
Исён шовқинларини эшитиб
турсам-да,
Жим,
Жим эдим...
Сен Инқилоб суратига
айландинг-да,
Хизр бувам суратига
айландинг-да,
Юрагимни чўғлантириб,
Эргаштириб, руҳлантириб,
Бошимдаги қора булутларни,
Бутунлай-бутунлай улоқтирдинг!
Кифтимдаги зулмлар юкини
Оёқларим остига ташладинг,
Ва мени фикрлашга бошладинг,
Улуғ Истиқлолнинг муборак Куни!
Елкасида зулм юки бўлмаган
инсон
Нафас олар эркин ва осон...
Елкасида зулм юки бўлмаган
инсоннинг
Бўлар экан қомати ҳам тик,
Яшар экан қўрқмай беҳадик!
Эй, Истиқлол!
Қуёйлик бир
Ортга қараб,
Кулиб-яйраб,
Етти ёшинг остонасида:
Мазлумларнинг пешонасида
Офтоб кулди,
Сен офтобдай балққанинг он.
Лекин сен шўро қаърида
Не шўришларни кечирдинг роса.
Бугунги кунларга етмадинг осон!
Тобе халқ деб эзиб ўрганганлар,
Кўнгилларни бузиб ўрганлар
Сени бўғиб ўлдиришни истаб
қолди,
Ёвузларни ёвузликка қистаб
қолди.
Чақалоқ бошига илон келгандай
бўлди,
Чаён келгандай бўлди,
Қашқир келгандай бўлди,
Сиртлон келгандай бўлди...
Қани, айтинг,
Қайси нодон
Елкасига олар қайтадан
Тенгсизликнинг қора юкини?!

Ана шунда
Бири соқол қўйиб, бири соч олиб,
Виждонини сотиб, пинхон бож олиб -
Аламдан чираниб, ўкиниб -
Даҳшатга тўлиб,
Ниқоб кийиб,
Сени осмоқчи бўлиб,
Ғимирлаган ёвларга,
Йўлингдаги тубан ғовларга
Руҳни кўтардинг қарши,
Ўчирдинг улар маршин.
Унда-бунда ҳамон ивирсиб,
Эзгуликнинг йўлини тўсиб -
Ёвуз жонзот тимсолига айланиб,
Сенинг мангу заволингга шайланиб,
Ваҳобийлар кўтарганда бош,
Уларни аёвсиз эта олдик фош!
Эй, Истиқлол!
Эй, жонимда очилган бир -
Гўзал чечак,
Сени кеча -
Ёвларингдан холос этган,
Фикри Вақтдан ўзиб кетган
Улуғларим, қутлуғларим
Ўтга чидаб, сувга чидаб -
Асрадилар кўз ичида!
Боболарим, момоларим,
Марду майдон доноларим,
Қани, Сизга муносиб бўла олсак.
Агар инсон эмасмиз:
Йўлда толсак!
Тенгдошларим,
кўряпсизми -
Катта авлод бугун қариб...
Кутишмайди шаънларига бирор
таъриф,
Кўзларини бизга қадаб туришибди,
Қайти-қайтиб,
Айтиб-айтиб туришибди:
Истиқлолга осонликча етмаганмиз,
Ёнсак ёндик,
оқсак оқдик
Ва лекин -
Заррасини ёвга тортиқ этмаганмиз.
Сиз уни авлодларга элтинг ҳалол,
Мангу бўлсин бу Истиқлол,
бу Истиқлол...
Ҳайқир, дўстим!
Турма ҳеч жим -
Эшитсин бутун олам!
Истиқлол менинг онам!
Истиқлол менинг отам,
Чалғитмасин бирор хато!
Ўткирлаш, эй, қалам,
Истиқололим - болам!
У менинг бор-йўғим,
Одамлигим, қалб чўғим,
Ва энг севган қўшиғим!
Ота-онам, болам ҳам,
Мен талпинган олам ҳам -
Кўзимнинг қорасида!
Қўшиғим мангу янграр
Ер-Осмон орасида!

Бўка туманидаги Улуғбек жамоа хўжалиги аъзолари пахтадан мўл ҳосил етиштириш иштиёқида ғўза парваришини оби-тобида олиб боришмоқда.

Суратда: хўжалик бригада бошлиғи Исмоил Абдиев пахтакорлар даврасида.

Ҳусанбой Аввалов олган сурат.

«Энг азиз, энг улуғ» танловига

ИФТИХОР

Ўзимиздаги ўзгаришлар

Яқинда Қашқадарё ва Сурхондарё томонларда хизмат сафарида бўлган биродаримиз шундай деб қолди:

- У ёқларда бўлаётган қурилишларни кўрсангиз оғзингиз «ланг» очилади. Олтингугурт конденсатию нефтни қайта ишлайдиган, қурилиш заҳиралари-ю табиий газдан турфа хил маҳсулотлар тайёрлайдиган корхоналар, қақроқ дашт қўйнида бўй чўзаётган шаҳарлар кўзингизни яшнатади, қалбингизни фахр-ифтихор туйғуларига тўлдиради.

- Ўзимизнинг водийда-чи, ўзимизнинг жойларда,- иккинчи шеригимиз унинг гапини илиб кетди.- Ахир, биргина Асакадаги «ЎзДЭУ» автокорхонаси қандайлигини бир тасаввур этиб кўринг. Бу ерда ишлаб чиқарилган автомобиллар Марказий Осиёдаги қўшни давлатлардан ташқари Россия ва Болтиқбўйи ҳамда Кавказорти мамлакатлари, қолаверса жаҳонда энг тараққий қилган Европадагилар ҳам жон-жон деб сотиб олишяпти.

Учинчи шеригимиз юқоридаги икки биродаримиз мулоҳазаларини якунлагандек деди:

- Буларнинг бари мустақиллигимиз шарофатидан билсангиз, азизларим.

(Давоми 2-бетда).

ЕТТИ ИҚЛИМ НАФАСИ

ЧЕЧЕНИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ САФАРГА ЧИҚДИ

Чеченистон Президенти Аслан Масхадов Туркияга ташриф буюрди.

У Туркия курортларидан бирида оз муддатли хордиқ чиқаргач, Америка Қўшма Штатларида бўлиб, Жаҳон Ислом Ташкилоти Конгрессида иштирок этади. Аслан Масхадов мазкур ташкилотнинг раиси саналади. Шунингдек, Чеченистон Президенти Польшага ташриф буюриши ҳам кутилмоқда.

ПОРАХЎР ЖАЗОЛАНДИ

Хитой Халқ Республикаси пойтахти Пекин шаҳрининг собиқ раҳбари Чен Чи Хун 16 йил қамоқ жазосига ҳукм қилинди. У Пекинга раҳбарлик қилган даврида бир қатор жиноятлар, жумладан, порахўрлик ва коррупция билан шуғуллангани маълум бўлди.

РОССИЯ ҚЎШИНЛАРИ ГРУЗИЯДАН КЕТАДИ

Нью-Йоркда бўлиб ўтаётган Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгаши йиғилишида Россия тинчликпарвар кучларининг Грузиядан олиб чиқиб кетилиши масаласи муҳокама этилди. БМТ Бош котиби Кофи Аннан Россия ҳарбийлари Грузиядан 1999 йилнинг 31 декабрь куни олиб чиқиб кетилиши лозимлигини таъкидлади.

ЮГОСЛАВИЯ ПРЕЗИДЕНТИ МУРОСАГА ЮРМОҚДА

Югославия Президенти Слободан Милошевич Австрия, Германия ва Буюк Британия дипломатлар гуруҳи билан бўлган учрашувдан сўнг Сербиянинг Косово сепаратистларига нисбатан қурол ишлатмаслик тўғрисидаги чақириқларга розилик билдирди. Шунингдек, Милошевич Косово албанларига халқаро инсонпарварлик ташкилотларининг ёрдам кўрсатишига ҳам рози бўлди.

БОШ ВАЗИРЛАР УЧРАШУВИ НАФ БЕРМАДИ

Шри-Ланкада Жанубий Осиё мамлакатлари ҳамкорлик ташкилотининг ўнинчи анжумани бўлиб ўтди. Унда Покистон ва Ҳиндистон Бош вазирлари ҳам иштирок этдилар. Улар ўз давлатларининг ядро синовларидан сўнг илк бор учрашдилар. Покистон Бош вазири Навоз Шариф ҳамда Ҳиндистон ҳукумати раисиВаж Паи ўртасида самимий мулоқот бўлиб ўтган бўлсада, икки давлат орасидаги ихтилоф ҳамон сўнгани йўқ.

АНГОЛАДАГИ ХУНРЕЗЛИК

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Анголадаги миссияси вакиллари мамлакатнинг жанубий қисмида бир ҳафта бурун оммавий тарзда қириб ташланган бир гуруҳ одамларнинг жасадлари кўмилган жойни топдилар. Маълум бўлишича, бегуноҳ одамларни Анголадаги «Унита» жангарилар гуруҳи вакиллари қириб ташлаган.

ТЕЗУЧАР САМОЛЁТЛАР ПАЙДО БЎЛМОҚДА

Америка Қўшма Штатларининг НАСА агентлиги йўловчи ташиш самолетлари тезлигини оширишда чинакам инқилобга эришмоқчи. НАСА агентлигининг янги самолетлари соатига 2400 километр масофани босиб ўтиш имконига эга бўлади. Яъни Лос-Анжелосдан Токиогача бўлган узоқ йўл атиги тўрт соат ичида босиб ўтилади. Албатта, бундай самолетларнинг баҳоси оддийларидан 20 фоиз қимматроқ бўлади.

Жаҳон ахборот агентликлари хабарлари асосида.

Шоҳимардонга ёрдам

Шоҳимардонда юз берган табиий офат нафақат юртимиз фуқароларини, балки хорижликларни ҳам бефарқ қолдирмади. Шу кунгача ўнлаб мамлакатларнинг раҳбарларидан ҳамдардлик мактублари ҳамда халқаро ташкилотлардан инсонпарварлик ёрдами олинди.

Ўзбекистоннинг ишончли ҳамкорларидан бири - Жанубий Кореянинг «ДЭУ групп» компанияси ҳам бундай савобли ишдан четда қолмади. Ушбу компания томонидан, шахсан унинг раиси Ким У Жунг таклифи билан халқ банкининг Фарғона вилояти бўлимига қарийб 10 миллион сўм ўтказилди. Бу маблағ табиий офат оқибатларини тугатиш ишларига сарфланади.

/ЎзА/.

Ҳурматли муштарийлар! Йилнинг қолган қисми учун «Ишонч»га обуна бўлишни унутманг!

Мустақилликда тақдирланганлар

«БОЙИБ КЕТСАМ, МАКТАБ ҚУРАМАН»

— дейди қашқадарёлик фермер Анвар ҚЎЛДОШЕВ

Отаси Ёдгор Қўлдошев навқирон ёшида қазо қилганида Анвар бор-йўғи 9 ёшда эди. У етимликнинг барча азоб-уқубатини кўриб улғайди. Аммо қисқа умри давомида гўшт комбинатида самарали ишлаган отасининг бир гапини ҳамиша хотирасида сақлади. Болаларим, рўзғоримда қут-барака аримасин, десанглар, албатта, уйда сигир, тўрт-бешта мол сақланглар. Чорва рўзғорга барака киргизади.

Анвар ота касбининг бошини тутди. 13 йил гўшт комбинатида ишлади. Мамлакатимизга бозор ислоҳотлари бошлангач, ҳеч иккиланмай мустақил фермер хўжалиги ташкил этишга қарор қилди. 1991 йилда давлатдан 10 минг сўм қарз олиб, 10 та болали сигир сотиб олди.

Бугунги кунда уни Қашқадарёда кўпчилик танийди. У раҳбарлик қилаётган «Феруза» деҳқон (фермер) хўжалигида 200 бош қорамол, 110 бош қўй-эчки, 2 та туя парваришланмоқда. Мавжуд 64 гектар ер майдонига ғалла, беда экиб, тер тўкади. Бу йил давлатга 31 тонна ғалла топширди. Ҳар йили шартнома асосида 100 тонна гўшт етказиб беради. Меҳнати орқасидан «Нексия», «Тико» автомашиналари бор. Ўтган йили мустақиллигимизнинг 6 йиллиги байрами арафасида мамлакатимиз Президентининг Фармонига кўра илғор фермер Анвар Қўлдошев эл маъмурчилигини таъминлаш йўлидаги фидокорона хизматлари учун «Шуҳрат» медали билан мукофотланди.

«Феруза» деҳқон (фермер) хўжалигида амалга оширилаётган ишлар билан танишар эканман, агар имконият, шарт-шароит яратиб берилса, деҳқон (фермер)лар қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни бир неча бор оширишлари мумкинлигига амин бўлдим. Қўлдошевнинг фермаси жойлашган Қарши туманидаги «Янгибоғ» жамоа-ширкат хўжалигида моллар сони йил сайин камайиб бораётганлиги ҳолда «Феруза»да моллар кўпайиб, даромад ошиб бормоқда! Нега? Сабаби жамоа-ширкат хўжалигида мулк жамоаники, яъни аниқ эгаси йўқ. Деҳқон (фермер) хўжалигида эса ҳамма нарса хусусий. Натижада моддий манфаатдорлик кучли.

- Ҳаётимдаги етти йил мен учун машаққатли синов йиллари бўлди,- дейди Анвар. -Қанча-қанча фермерлар ишни эплолмай, банкротга учраб кетди. Сабаби биз иш бошлаган пайтда фермерлар учун ҳеч бир шарт-шароит йўқ эди. Жамоа-ширкат хўжаликларининг раҳбарлари фермерларга «ёмон» кўз билан қарарди. Чунки биз улардан кўра кўпроқ ва сифатлироқ маҳсулот ишлаб чиқариб, хўжалик раисларига «гап тегдириб» қўя бошладик. Мамлакатимиз Олий Мажлисининг XI сессиясида қабул қилинган «Фермер хўжалиги тўғрисида»ги Қонун бизнинг жонимизга аро кирди. Фермер хўжаликларининг ишига сунъий равишда тўсқинчилик қилаётган айрим тўралар бу қонун олдида бош эгиб қолдилар. Энди фермерларга техника марказлашган ҳолда берилаяпти, ёнилғига фонд ажратилаяпти. Натижада баъзи бюрократ раҳбарларнинг қабулида сарғайиб кун бўйи кутиш, унинг қовоғига қараш каби ташвишлардан қутулдик. Бироқ ҳамон муаммоларимиз бор. Масалан, ем-хашак, омухта ем олиш учун кимнидир ака, кимнидир ука, дейишга мажбурмиз.

- Анвар, тўғриси, мен сизни кўриб ҳавасим келди. Тагингизда яп-янги машина, қўлингизда уяли телефон. Қўрангиз тўла мол. Фермангиз ҳисобида анча-мунча маблағ ҳам бор экан. Хуллас, қўлингизни қаерга узатсангиз етади...

- Тўғри, бугун анча-мунча сармояга эгамиз. Бироқ бунинг машаққати ҳам борда. Гоҳида ўнлаб молларим ўлиб кетганида, саросимага тушиб қоламан. Шундан кейин зоотехника, зооветеринарияга оид ўнлаб китобларни ўқиб ўрганишга мажбур бўлдим. Ҳозирда ҳам мол дўхтириман, ҳам чўлқувар. Худога шукрки, меҳнатимизга яраша ҳузур-ҳаловатини ҳам кўраяпмиз. Ишчиларимга дурустгина маош тўлайман. Гўшт, ғалла ўзимиздан чиқади.

- Жуда бойиб кетсангиз, нима қиласиз?

- Мактаб, боғча қураман. Одамларга бераман. Ҳозир биз яшайдиган Худойзод қишлоғидаги мактаб газлашмаган. Кўпроқ пул топсам, шу ишга кўмаклашмоқчиман. Келгусида колбаса ишлаб чиқарадиган, сутни қайта ишлайдиган цехлар очиб, фермамиз фаолиятини кенгайтирмоқчиман. Айни пайтда аълочи ўқувчиларга стипендия ажратганмиз. Байрамларда кам таъминланган хонадонларга гўшт тарқатаяпмиз.

- Нималарни орзу қиласиз?

- Орзуларим кўп. Аввало, рафиқам Шоҳидахон билан фарзандларимизнинг камолини кўриш энг катта ниятимиз. Ишга келсак, фермамни механизациялаштиришни, илғор мамлакатлардагидек, шинам хоналарда ўтириб, компьютер орқали ишни бошқаришни орзу қиламан. Бунинг учун бирон чет мамлакатга бориб, уларнинг фермерлари тажрибасини ўрганишни истардим. Бизда эса кўпинча хорижга ишнинг бошида турган амалиётчилар эмас, раҳбарлар боришади.

Мен ёш фермер Анвар Қўлдошев билан турли мавзуларда суҳбатлашар эканман, бу серғайрат, шижоатли, фикрлари тийран, гаплари дадил ишбилармон йигитнинг орзу-ниятлари амалга ошишига ишондим. Анвар ўзининг ишбилармонлиги, тадбиркорлиги туфайли мўл-кўл қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириб, мамлакатимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, Ватанимизнинг янада обод ва фаровон бўлишига муносиб ҳисса қўшаяпти. Халқимиз орасида мулкдорлар синфини барпо этишдан бош мақсад ҳам шу: юрт ободлиги, халқ фаровонлигини таъминлашдир.

Абдужалол ҒАФФОР.

РЕСПУБЛИКА БИРЖАЛАРИДА

«Тошкент» республика фонд биржасида ўтган ҳафтанинг 28-31 июль кунлари 41 та ҳиссадорлик жамиятлари томонидан 194,1 минг дона қимматли қоғозлар сотиш ва олиш учун 77 та битим тузилди. Унинг жами қиймати-114,4 миллион сўмни ташкил этди. Бу соҳада қилинган саъй-ҳаракатлар аввалги ҳафтага нисбатан барча кўрсаткичлар бўйича сезиларли натижасини берди. Агар аввалги ҳафтада ўтказилган сотув сессияси жараёни ҳар куни ўртача-14,4 миллион сўмлик олди-сотди бўлган бўлса, ўтган ҳафта сессияларида бу кўрсаткич-28,6 миллион сўмни ташкил этди. Давлат тасарруфи тоифасига кирмаган корхоналардан қимматбаҳо қоғозлар сотиб олиш бўйича тушган таклифлар-142,6 миллион сўмдан 171,3 миллион сўмга кўпайди. Сессия кунларида энг йирик битим Навоий вилояти «Қизилтепа парранда» ҳиссадорлик жамиятида тузилди. Бу жамият-18 миллион сўмлик оддий акцияларни сотилишига эришдилар.

Умуман 47 та брокерлик идоралари қониқарли фаолият кўрсатдилар. Йил бошидан эса-1134,3 миллион сўмлик қимматбаҳо қоғозлар сотилган.

Ҳафта давомида 210 та турли кўчмас мулклар ишбилармонлар ихтиёрига берилди. Уларнинг биржадаги сотув ҳажми 58 млн. 387 минг сўмдан иборат бўлди. Шундан ҳафта давомида кимошди савдолари орқали 137 та мулк 22 млн. 432 минг сўмга сотилган бўлса, биржа савдолари орқали эса 73 та объект 35 млн. 955 минг сўмга сотилди.

Бўлиб ўтган савдоларда уй-жой қуриш учун 59 та ер майдонлари, 104 та автотранспорт воситалари, 6 та савдо ва маиший хизмат кўрсатиш объекти, 6 та қурилиши тугалланмаган мулклар, 35 та яшаш уйлари ва бошқалар сотилди.

Мазкур ҳафтада сотилган объектлар сони бўйича Қорақалпоғистон Республикаси филиали биринчи ўринни эгаллади. Мазкур филиалда бошланғич баҳоси 1 млн. 970 минг сўм бўлган 31 та мулк 2 млн. 216 минг сўмга сотилган. Сон бўйича иккинчи ўринни Сурхондарё вилояти филиали эгаллади. Ушбу филиалда 28 та турли мулклар 7 млн. 49 минг сўмга сотилди.

Сотув пули бўйича эса биринчи ўринга биржанинг Тошкент вилояти филиали чиқди. Пойтахт вилояти филиалида 21 та объект 14 млн. 829 минг сўмга сотилди. Сотув пули бўйича эса иккинчи ўринни биржанинг Хоразм вилояти филиали эгаллади. Хоразмда 11 та мулк 11 млн. 347 минг сўмга ишбилармонлар ихтиёрига ўтказилди.

Шунингдек, биржанинг марказий аппаратида 11 та мулк 6 млн. 690 минг сўмга, Фарғона вилояти филиалида 4 та объект 4 млн. 72 минг сўмга, Наманган вилояти филиалида 8 та мулк 4 млн. 274 минг сўмга сотилди.

Ҳафта давомида йирик мулклардан: биржанинг марказий аппаратида Тошкент шаҳридаги 16 дўкон биноси 1 млн. 800 минг сўмга, 3 хонали квартира 1 млн. 600 минг сўмга, Чўчқачилик комплекси биноси 2 млн. 360 минг сўмга, Хоразм вилояти филиалида Қўшкўпир туманидаги Иссиқхона 10 млн. 100 минг сўмга, Фарғона вилояти филиалида Фарғона шаҳридаги Кафе биноси 3 млн. 800 минг сўмга, Тошкент вилояти филиалида Юқори-Чирчиқ туманидаги Тўқимачилик фабрикаси 4 млн. 363 минг сўмга сотилди. Савдолар натижаси самаралироқ бўлиб бормоқда.

«Энг азиз, энг улуғ» танловига

ИФТИХОР

(Давоми. Боши 1-бетда).

Қадрдонларимнинг ғурурланиш туйғуларига йўғрилган суҳбатларини тингларканман, кечагина Ўзбекистон «ойнаи жаҳони» орқали намойиш этилган кўрсатув ёдимга тушди. Мухбир мамлакатимиз мудофаа Вазирлиги раҳбарларидан бири билан мулоқоти вақтида Москвадаги айрим газеталарнинг бир неча йил олдин Ўзбекистон ўзининг армиясига эга бўлиши мушкуллиги, бунинг учун етарли даражада зобитлари, учувчи ва танкчилари, шунингдек, бошқа ҳарбий мутахассислари ҳам бўлиши зарурлигини киноя билан ёзганлигини эслатганида кўрсатувда қатнашаётган генерал шундай деди:

- Менинг ҳам катта лейтенантлик унвонида хизмат қилаётган чоғимда «юртингда тинчгина пахтангни тераверсанг бўлмасмиди», дея юзимга айтишгача боришган. Ўзбек аскарларини алоқачилик, штаб ишлари сингари мураккаброқ ҳарбий мутахассисларга яқин йўлатишмасди. Сабаби, бизга ҳамон ишонишмасди, қолаверса, шундай соҳаларни пухтароқ ўрганиб олишимизни хоҳлашмасди. Шукурларким,- давом этди генерал,- бугунги кунда Ўзбекистонда қатор ҳарбий ўқув юртлари фаолият кўрсатаяпти. Иккинчи йилдирки, Жиззах ҳарбий учувчилар билим юрти ўз «ҳаво лочинлари»мизни тайёрлаб чиқаряпти. Улар мамлакатимиз ҳаво сарҳадларини ҳушёрлик билан қўриқламоқдалар.

Ҳудди шу мавзу билан боғлиқ бир воқеани ҳеч-ҳеч унутмайман. Бунга тўрт-беш йилча фурсат ўтди. Ўзбекистон телевидениеси орқали хориждан, қайсидир давлатдан юқори мартабали меҳмон ташрифига бағишланган репортаж берилаётганди. Тайёрагоҳдан намойиш этилаётган ушбу репортажда мамлакатимиз раҳбари иштирокида олий мартабали меҳмон шарафига биринчи марта Ўзбекистон миллий гвардияси саф тортди. Бари қиличдек ўзбек йигитлари эди. Буйруқ ҳам илк бор давлат тилида янгради. Гвардия командири республика Президентига ўзбек тилида рапорт берди.

Ишонасизми, шу паллада ҳаяжонданми, қувончданми, фахр-ифтихор туйғуси вужудимни қамраб олганиданми, кўзларимда ёш қалқиганлигини сезмай қолибман. Шу лаҳзада бир амалдорнинг ўзбек тилига давлат мақоми берилганида қўлини ҳафсаласизлик билан силтаб: «Бу тилингизда бирон нарсани дурустроқ тушунтириб бўладими ўзи» деган тўнғиллашини ёдга олдим. Шу дамда тайёрагоҳ майдонидан саф тортиб ўтган миллий гвардиямизнинг қиличдек йигитларини, ўзбекча янграган ҳарбийча сўзларни қорин қўйиб савлат тўкиб юрадиган, аммо ўз эли тилини тан олишни истамаган, асосан, Москвадан таниш-билиш орттириб ўшаларга чўқинган, бурга чақса ҳам ана шу ёққа югуриб ўрганган ўша амаки кўришлиги ва эшитишлигини жуда-жуда истардим.

Ҳа, дунёнинг адолатсиз ҳангомалари ҳам сероб экан. 60-йилларнинг ўрталарида тақдир тақозоси билан олис Югославия сафарида бўлганимда Андриатика денгизи соҳилидаги Жаҳон ёшлар оромгоҳида бир муддат ҳордиқ чиқаришга тўғри келди. Тўрт-беш нафар ёшлар танишаётиб қайси мамлакатдан эканлигимизни айтдик. Мен Ўзбекистондан келганлигимни билдирганимда англашмади. Тошкентни, Самарқандни тилга олганимда тушунгандай бўлишди. Оқшомда эса гуруҳимизга яширинча қўшилган «махсус вакил»дан эшитадиганимни эшитдим. Сал бўлмаса, мени миллатчиликда айлаб жиноятчига чиқаришларига бир бахя қолди. Мен ватан деганда «СССР»дан, Москвадан бошқасини хаёлимга келтирмаслигим керак экан...

Совет замонаси назариётчилари Туркистон халқлари ўтмишини қандай йўл билан бўлмасин қоралаш учун ҳеч қандай қабиҳ усуллардан қайтмадилар. Улар энг инсонпарвар, инсон боласини ҳалоллик ва тўғриликка, адолат ва покликка ундовчи Ислом динимизга ҳам осилиб кўришди. «Бешикдан бошлаб қабргача илм изла» деган шиорни илгари сурган Ислом гўёки тараққиётга қарши эмиш. Биз илмларни яратдик, дейилади Аллоҳ каломида.Ва ундан бандаларим ўргансинлар, дея сизларга юбордик.

Олам тузилиши ҳам, Ислом таълимоти ҳам бузиб талқин этиб келинди. Қуръонда ҳеч қачон Ер олам маркази, уни ҳўкиз шохида кўтариб туради... Охири, елкасига ортмоқчилаган балиқ сувда сузиб юради, дейилмаган. Тўғри, христиан динида «юлдузлар (бошқа сайёралар ҳам) осмон пештоқига қадаб қўйилган»лиги таъкидланган. Ҳолбуки, Қуръони Каримнинг «Бақра» сурасида «Осмонда мавжуд бўлган сайёралар сузиб юради», деб ёзилган. Демак, бундан хулоса шуки, Ернинг шарсимон юмалоқ эканлиги минг йиллар аввал ҳам Ислом динида мавжуд бўлган. Бу жиҳатдан ҳам уларнинг туҳматларида асос йўқ.

БИЗ ҚАНДАЙ ҚИЛИБ КОЛХОЗЛАШДИК

Йигитлик кучига тўлиб келаётган пайтимиз эди,- дея бир сафар гапириб берганди отам,- «Колхозлаштириш» деган гап чиқди. Еру мол-мулк умумлаштирилишини билиб деҳқонлар унашмади. Шунда тумандан бир каттакон келиб пахта заводида юқоридан ташриф буюрган раҳбар иштирокида йиғилиш ўтказилади. Хоҳишларингизни ўша ерда айтинглар, зора, инобатга олишса», дея маслаҳат берди.

Эртасига тонг саҳарлаб ўзимизнинг Шерқўрғон қишлоғининг ёшу қари эркаклари тўпланишиб туман марказига қараб йўл олдик.

Абдубий, Қумқайроқ, Сузоқ, Сарой қишлоқлари деҳқонлари ҳам бизга қўшилдилар.

Айтилган жой, пахта заводининг кенг майдонига 5-6 минг оломон йиғилди. Тушга яқин кечаги маслаҳат берган одам айтган меҳмон чармли кийимда, ёнига тўппонча осган ҳолда пайдо бўлди.

- Ким колхоз бўлмайди?- сўради қошларини чимириб.

- Колхоз бўлмаймиз! Мол-мулкларимизни умумлаштирмаймиз!- Оломон гулдиради.

- Партиямиз сиёсати коллективлаштириш, ўртоқ Сталин топшириғи бу!!

- Барибир, колхозга кирмаймиз!- Тағин оломон момақалдироқдек товушда жавоб қайтарди.

Шунда ҳалиги чарм камзулли киши негадир ортига, дарвоза томонга қараб чекинди-да, қўлини оломон тарафга кескин силкитди.

Эътибор қилмаган эканмиз. Завод майдонини ўраб турган деворлар бўйлаб пулемётлар ўрнатилган, лекин устига эски қоплар ташлаб, қўйилган экан. Бошимиз узра ўқлар уча бошлади. Сичқон ини минг тангага айланди. Ҳаммамиз ерга қапишдик. Пулемётлар уч-тўрт дақиқа сайрагач яна ҳалиги чарм камзулли вакил кўринди.

- Ким колхозга киришни истамайди?

- Колхозга кирамиз! Колхоз бўламиз! -бунақа таҳликани бошдан кечирмаган, умрида пулемёт отилишини кўрмаган оломон баробарига «розилик» билдирди.

- Баракалло, -юқоридан келган амалдор мамнун маъқуллади. -Бу энди бошқа гап. Ниҳоят эсларинг кирибди. Шўро ҳокимияти йўлдан адашган ҳар қандай одамнинг ақлини жойига келтириб қўйишга қодирлигини кўрдинглар.

Биз шу тариқа колхозлашган эдик.

Падари бузрукворим ҳикоя қилиб берганидек ота-бобосидан қолган бир парча ерга меҳрини бағишлаб ишлаб келган ўзбек деҳқони етмиш йил ана шу усулда муттасил меҳнат қилди, аммо косаси оқармади. Бунинг учун раҳмат эшитиш ўрнига компартиянинг олий анжуманида юзсизлик билан айтилганидек, сал бўлмаса, бошқалар ҳисобига яшаётган «текинхўр»га чиқарилди. Ўзбеклар етти ўн йиллик мобайнида кун ботиш тарафдагиларга қарам бўлиб яшади, ўша ёқдан ким келса, иззат-икром билан кутиб олди. Бироқ миннатдорчилик ўрнига «порахўр», «дастурхон билан сотиб олади», деган таъна-ю, дашномлардан «мукофотлар» орттирди.

Бир маҳаллар Амир Темур бобомиз Туркия султони Боязит ҳар қанча душманлик қилмасин, қўшинига зиёни тегмасин, асирга туширганида ҳам бағри кенглик билан марҳамат кўрсатган, уни салгина муддат, ўшанда ҳам олтин қафасда сақлаган. Кейин озод этиб юртига жўнатган. Туркия ерларини босиб олмаган, балки, у томонга Боязитнинг ўғлини ҳокимликка тайинлаган.

Минг шукурларким, истиқлолдан сўнг бирин-кетин барча соҳада ўз мустақиллигимизга эга бўляпмиз. Нефть мустақиллигини, ғалла мустақиллигини қўлга киритдик. Ўз армиямиз бор. Гугуртдан тортиб самолётгача ўзимиз ишлаб чиқаряпмиз. Жаҳондаги деярли барча давлатлар Ўзбекистонни тан олган, у билан дипломатик ва иқтисодий-сиёсий муносабатлар ўрнатган. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти қароргоҳида миллий байроғимиз ҳилпираб турибди. Бировдан кам жойимиз йўқ. Ўзгалардан ҳеч нарса талаб қилмаймиз. Юртбошимиз ҳамиша такрорлаб келаётганидек бировлардан қарз сўрашни хаёлимизга ҳам келтирмаймиз. Чунки биз ҳамиша бошини мағрур кўтарган ўзига беклар авлодиданмиз. Бор бўлсин, истиқлолимиз!

Обиджон ЖУМАНАЗАРОВ,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг аъзоси.

Энг моҳир автогрейдерчи

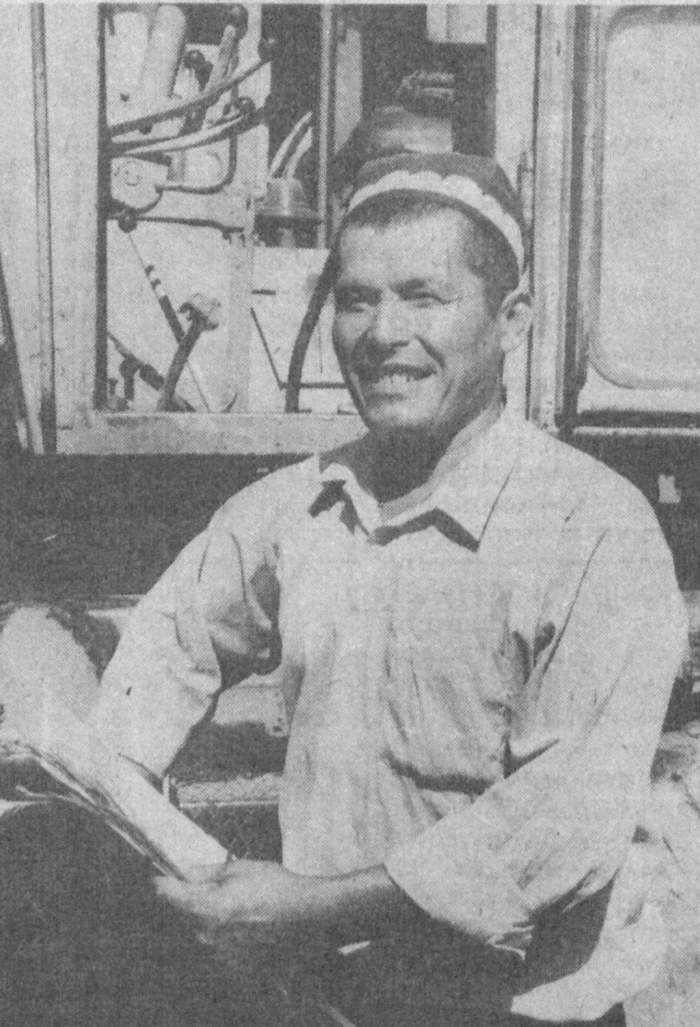

Яқинда «Ўзавтойўл» давлат акционерлик концерни ташаббуси билан Самарқанд вилоятида «Энг моҳир автогрейдерчи» республика кўрик-танлови бўлиб ўтди. Унда барча вилоятлардан вакиллар иштирок этди.

Кўрик-танловнинг асосий мақсади мамлакатимизда автомобиль йўлларини қуриш ва ундан фойдаланишни яхши йўлга қўйишдир. Шу мақсадда ҳакамлар танлов иштирокчиларининг назарий билимларини ва маҳоратларини синовдан ўтказдилар. Танлов шартига мувофиқ автогрейдерчилар йўлнинг маълум ажратилган қисмини таъмирлаш, унга ишлов бериш, янгилаш ва асфальт қоплаш ишларини бажарди.

Иштирокчилар бир ҳафта давомида ўзаро мусобақалашдилар. Унда Тошкент, Қашқадарё, Наманган, Сирдарё, Навоий вилоятларидан келган йўлсозлар яхши натижа кўрсатди.

Мусобақа якунига кўра, кўрик-танлов ғолиби наманганлик моҳир йўлсоз Олимжон Зуҳриддинов бўлди. Унга «Ўзавтойўл» концернининг 1-даражали дипломи ҳамда қимматбаҳо совғалар топширилди.

Суратда: Кўрик-танлов ғолиби, наманганлик автогрейдерчи Олимжон Зуҳриддинов.

Р.ЖУМАНИЁЗОВ (ЎзА) олган сурат.

«Ишонч» мақолалари изидан

«МЕҲНАТ ДАФТАРЧАНГИЗ БОРМИ?»

Жиззах вилояти халқ таълими бошқармаси «Ишонч» газетасида чоп этилган «Меҳнат дафтарчангиз борми? ёхуд Жиззах вилояти халқ таълими бошқармасидаги нуқсонлар хусусида»ги мақолани кенгайтирилган ҳайъат йиғилишида атрофлича муҳокама қилинганлиги ва кўрсатилган камчиликларни бартараф қилиш юзасидан тадбирлар белгиланганлигини маълум қилади.

Белгиланган тадбир асосида барча туман, шаҳар халқ таълими бўлимлари ва бошқарма тасарруфидаги бошқа таълим муассасаларидаги ходимларнинг меҳнат дафтарчалари билан таъминланиш даражаси, жойларда иш юритишнинг аҳволи ва мақолада қайд қилинган камчиликлар ўрганилиб чиқилди.

Жойларда ўтказилган текширишлар якунига кўра мақолада қайд қилинган Мирзачўл, Арнасой, Зафаробод ва Пахтакор туман халқ таълими бўлимларидаги камчиликлар бошқа халқ таълими бўлимлари ва бир қатор таълим муассасаларида ҳам мавжудлиги аниқланди.

Камчиликларни бартараф қилиш мақсадида туман, шаҳар ҳокимликлари билан бевосита мулоқотда бўлиб, уларнинг ёрдамида педагог ходимларни меҳнат дафтарчалари билан таъминлашни яхшилаш мақсадида жойлардаги меҳнат биржаларига меҳнат дафтарчалари учун пул ўтказилди. Жумладан: Мирзачўл ва Арнасой туман халқ таълими бўлимларига - 20 минг сўмдан, Зафаробод туман халқ таълими бўлимига - 15 минг ва Пахтакор туман халқ таълими бўлимига -24 минг сўм миқдорида пул ўтказилиб, меҳнат дафтарчалари олинди.

Газетада чоп этилган мақолада қайд қилинган камчиликларни бартараф этиш ва вилоят педагогик ходимларини тўлиқ меҳнат дафтарчалари билан таъминлаш мақсадида белгиланган тадбирни амалга ошириш бугунги кунда вилоят халқ таълими бошқармасининг диққат марказида турибди.

Педагог ходимларни ўз вақтида меҳнат дафтарчалари билан таъминлашга етарлича эътибор бермаганлиги ва бошқа камчиликларнинг келиб чиқишида айбдор ҳисобланган масъул раҳбарларга нисбатан ҳайъат йиғилиши қарори билан тегишли чоралар белгиланди.

Г.СУБХОНОВА,
Бошқарма бошлиғи.

Касабақўм ибрати

ҚАНДОЛАТЧИЛАР ҒАМХЎРИ

Каримахон кўпдан бир нарсага одатланган. Ишдан қайтишдан олдин кун календари варағига эртага қилинадиган иш режаларини бир-бир қайд этишдан эринмайди.

Бугун хонасига ийманибгина 2 аёл кириб келди. Бир йилча бўлиб қолувди нафақага чиқишганига. «Уйда ўтиролмадик, ишласак», дейишди. Ҳали тетик, кўринишлари ҳам ёшига нисбатан анча ёш. Иш унуми, сифати яхши эди. Ёшларимизга шунақа устозлар қанча бўлса зиёдлик қилмайди.

Эрталаб ўша варағига бир карра кўз югуртиришни унутмайди. Унинг иштирокисиз битмайдиган фавқулодда масалаларни мустасно этмаганда иш куни ана шундай бошланади.

Меҳнат шароитини яхшилаш, ишчи-хизматчиларнинг маданий-маиший турмуши, сиҳат-саломатлиги, дам олиши тўғрисида қайғуриш касаба уюшмаси ташкилотларининг бош вазифаларидандир. Ишчи-хизматчиларнинг 60-70 фоизи, хотин-қизлардан иборат бўлган корхона ва ташкилотлар бу масалага айниқса, эътибор билан ёндошади. Бир йилда 2 маротаба аёллар оқ халат билан таъминланиши, 12 фоиз қўшимча ҳақ, махсус кийимларнинг бепул берилиши, 1 ойлик маошига тенг миқдорда маош бериб борилиши, тушлик учун 2200 сўм ажратилишида ҳам «Лаззат» қандолат ишлаб чиқариш акционерлик жамияти касаба уюшмаси ва хотин-қизлар қўмитаси раисаси Карима Долтаеванинг ташаббуси катта.

16 ёшгача бўлган болалар учун 35 млн. нафақа пули ажратилган. Соғломлаштириш маркази мавжуд. «Лаззат» қандолат ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамияти 1994 йилдан бошлаб акционерлик жамиятига ўтгандан буён 94 млн. девидент пули бериладиган бўлди. Шундан 67 млн. сўм ишчиларга тарқатилади. Ҳар бир ишчига 611 сўмдан тушмоқда. Ташмачиликларга чек қўйилган.

Корхонада кутубхона, ошхона, сартарошхона, аёллар пардозхонаси, тиббий шаҳобча, спорт хонаси мавжуд. Ишчилар ўз лимонзорларига эга. Уруш ва меҳнат фахрийлари, ёлғиз қариялар, ёш болали оналар, ногиронлар ҳам эътибордан четда қолмайди. 16 ёшгача бўлган болалар учун 1,5 млн. сўм нафақа пули ажратилган. Байрамларда улар ногиронлар ҳолидан хабар олиб, меҳру мурувват кўрсатмоқда.

Корхона ҳиссадорлик жамиятига айлантирилгандан буён қисқа давр ичида жамоанинг янгича иш юритиб, тўғри йўл танлаганлигини кўрсатди. Маҳсулот сифати яхшиланиб, меҳнат унумдорлиги ҳам ортди.

Саъй-ҳаракатлари туфайли хорижий давлатлар-Туркия, Швеция, Олмония, шунингдек, мустақил давлатлар ҳамдўстлиги давлатлари билан мустаҳкам иқтисодий алоқалар ўрнатилаётир. Хориж фирмалари билан ҳисоб-китобни енгиллатиш мақсадида Ўзбекистон Республикасининг миллий банкида валюта ҳисоб рақами очилган.

Корхона олий навли қандолат, попукли қанд (карамель), шоколадли конфет, бисквит, хамиртуруш ишлаб чиқариш цехлари тўла қувват билан ишламоқда. Кунига 50-60 тонна қандолат маҳсулотлари тайёрланаяпти.

«Лаззат» қандолат ишлаб чиқариш акционерлик жамияти ўтган йили 12445 тонна қандолат маҳсулотлари тортиқ қилишган эди. Бу йилги мақсадлари ундан ҳам кўпроқдир.

Жамият касаба уюшма қўмитасига кўп йиллардан бери раислик қилаётган Карима Долтаеванинг ҳам бу ютуқларда хизмати катта.

Холтош УСМОНОВА.

Суратда: «Лаззат» қандолат ишлаб чиқариш акционерлик жамияти касаба уюшма қўмитаси раиси Карима ДОЛТАЕВА.

Бердақ таваллудининг 170 йиллиги олдидан

Қизиқарли кўргазма

Қорақалпоғистон Ўлкашунослик музейида Бердақ Қарғабой ўғли таваллудининг 170 йиллиги муносабати билан «Машҳур сўз заргари» мавзуида кўргазма ташкил этилди. Унда таниқли қорақалпоқ рассомларининг Бердақ сиймоси акс эттирилган портретлари, шоир яшаб ижод этган овулларнинг манзаралари, унинг асарларига ишланган ранг-баранг суратлар, ўша даврга оид турли буюмлар, шунингдек, Бердақ бўлган жойлар харитаси намойиш этилмоқда.

Музейга келувчилар кўргазмани қизиқиш билан томоша қилмоқдалар.

А.ИСКАНДАРОВ,
ЎзА мухбири.

ЁШ ОЛИМЛАР МУЛОҚОТИ

Бухоро Давлат Университетида вилоят ёш олимлари, тадқиқотчилари, иқтидорли ўқитувчи ва мутахассислари иштирокида илмий-амалий мулоқот ўтказилди. Анжуман мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг «Тафаккур» журнали бош муҳаррири саволларига жавоблари ва Вазирлар Маҳкамасининг «Маънавий-маърифий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва унинг самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорини ўрганишга бағишланди.

Анжуманда сўзга чиққан вилоят олий ўқув юртлари олимлари Президентимиз миллий мафкурани шакллантириш борасида ўртага қўйган вазифалар мустақиллигимизни янада мустаҳкамлашда ғоят муҳим аҳамиятга эга эканлигини таъкидладилар. Ёш олимлар ва мутахассисларнинг тарихимиз ва маданиятимизни, миллий қадриятларимизни чуқур ўрганиши, энг муҳими - ташаббускорлик ва ташкилотчилик кўрсатиб меҳнат қилиши учун барча зарур шароитни яратиб бериш зарурлигига алоҳида эътибор қаратилди.

/ЎзА/.

Шарҳловчи минбари

ТОЗА ҲАВО - ДУНЁ ТАНИГА ДАВО

Гапни шу иборадан бошлашимизнинг сабаби бор. У бугунги кунда тобора чуқур мазмун-моҳият касб этиб бораётир. Тараққиёт асри ҳисобланган ҳозирги юз йиллик ниҳоясида башарият учун экологик ҳалокатлар билан юзма-юз келиш хавфи кўпайди. Бу ҳалокатлар сирасига аломатлари секин-аста кўзга ташлана бошлаган «буғхона ҳодисаси»ни қўшиш мумкин.

Саноатнинг тармоқлари кўпайгани, янги-янги техника воситаларининг кашф этилгани сари атмосферага миллионлаб тонна турли газлар учирилмоқда. Улар орасида Қуёшдан келадиган энергияни коинотга чиқармай, атмосферанинг ўзида «ушлаб» қоладиганлари ҳам бор. Иссиқлик энергиясининг Ерда қолиб кетаётган ана шу қисми сайёрамиз ҳарорати мувозанатининг бузилишига олиб келмоқда. Бунинг олди олинмаса, ер юзидаги умумий ҳарорат кўтарилади. Бу эса, катта-катта музликларнинг эриши, саҳроларнинг кенгайиши, улкан ҳудудларнинг сув остида қолишига сабаб бўлади. Дунёнинг айрим минтақаларида тошқину тўфонлар юз бераётгани, айрим ҳудудларда эса қурғоқчилик авж олаётгани ана шу мудҳиш фалокатнинг аломатлари, бўлса ажабмас.

Илмий тадқиқотлар натижалари эса қуйидагича, ўтган ярим йилликда сайёрамизда ҳарорат одатдагига нисбатан 0,32 даража, океанлар ҳарорати эса 0,2 даража ошган. Айтиш керакки, бундай юксак ҳарорат метеорологик кузатишлар тарихида ҳали қайд этилмаган эди. Умуман, ҳароратнинг кўтарилиши 60-йиллардан бошланганини ҳисобга олсак, вазият анча ойдинлашиб қолади.

Шу ўринда муаммога қарши бирор чора-тадбир кўрилаяптими, деган савол туғилади. Албатта, жаҳон афкор оммаси буни эътибордан четда қолдиргани йўқ. Дастлабки натижалардан бири шу бўлдики, БМТ раҳнамолигида 1992 йили Бразилиянинг Рио-де-Жанейро шаҳрида сайёрада умумий ҳароратнинг кўтарилиши бўйича халқаро конвенция имзоланди. Унга қўшилган давлатлар зиммасига мамлакатда «буғлантирувчи» газларни камроқ ишлаб чиқариш вазифаси юкланди. Бироқ, номукаммаллиги, барча давлатлардаги шарт-шароитни тўла инобатга олмаган ҳолда ишлаб чиқилгани боис, ҳужжат амалда самара бермаяпти.

Вазиятга чуқурроқ назар ташлайдиган бўлсак, қуйидагиларни кўрамиз. АҚШ маъмурияти фақат 2008-2012 йилларга келиб, мамлакатдаги зарарли газ чиқиндиларини 1990 йилги даражага туширмоқчи. Ваҳоланки, Европа Иттифоқи чиқинди газларни 2010 йилда 1990 йилгига нисбатан 15 фоиз камайтиришни мўлжаллаган. Япония ҳукумати эса, тахминан 5 фоиз камайтириш ниятида.

Бир қарашда, атмосферага энг кўп «буғлантирувчи» газ чиқарадиган давлат - АҚШ маъмуриятининг режаси адолатсиздек туюлади. Лекин, масаланинг бошқа томони ҳам бор. Масалан, ривожланаётган мамлакатлар сирасига кирувчи Хитой ёки Ҳиндистонда ҳам катта миқдорда шундай газлар чиқарилади. Оқ Уй бу давлатлардан ҳам маълум миқдорда чиқинди газларни камайтиришни талаб қилмоқда. Чунки, иқтисодий нуқтаи назардан қаралганда, газ чиқиндиларини камайтириш ишлаб чиқариш суръатини тушириш, деган гап. Бундай мажбуриятни алоҳида бир давлатга юклаш эса тўғри иш бўлмайди. Албатта, ривожланаётган мамлакатларга арзон нархда янги технологиялар берилса, у ердаги ишлаб чиқариш корхоналари чиқиндини камайтирадиган техника билан таъминланса, яхши натижага эришиш мумкин. Бироқ, иқтисодий нуқтаи назардан олиб қаралганда, бу ҳам маълум маънода нотўғри.Ҳозирги даврда миллий иқтисод манфаатлари айрим ҳолларда умуминсоний манфаатлардан устун қўйилаётгани сир эмас.

Бундан ташқари, атмосферага «буғлантирувчи» газ чиқаришни камайтириш масаласига ўзига хос ёндашаётган яна бир гуруҳ давлатлар бор. Улар ОПЕК - нефт ишлаб чиқарувчи ва экспорт қилувчилар ташкилотига аъзо мамлакатлардир. Гап шундаки, нефт маҳсулотлари чиқиндиси таркибида ҳам «буғхона ҳодисаси»ни юзага келтирадиган газлар мавжуд. Агар зарур халқаро ҳужжатлар қабул қилинса, бутун дунёда нефт маҳсулотарига талаб озаяди. Бу эса ОПЕКнинг ҳар бир аъзоси учун 10 миллиард АҚШ долларигача зарар келтиради. Буни ташкилот Бош котиби Рилвану Лукманнинг ўзи ҳам бир неча бор таъкидлаган.

Шундай экан, ҳар бир давлатнинг миллий манфаати, шарт-шароити, жуғрофий жойлашуви ва бошқа омилларни ҳисобга олган ҳолда янги ҳужжат ишлаб чиқиш энг мақбул йўлдир. Ўтган йилнинг декабр ойида Япониянинг Киото шаҳрида бўлган халқаро анжуман иштирокчилари бунга яна бир бор уриниб кўрди. Унда ривожланаётган давлатларда «буғлантирувчи» газларни камайтириш натижасида кўрилган зарарнинг маълум қисмини қоплайдиган махсус жамғарма тузиш, белгиланган меъёрларни бажара олмаган мамлакатларга жарима солиш, миллий экология дастурларини амалга ошириш учун айрим ривожланаётган мамлакатларга молиявий ёрдам кўрсатиш сингари қатор амалий таклифлар илгари сурилди. Бироқ,анжуманда якдил фикрлардан кўра, тарқоқ фикрлар кўп бўлгани боис Киото учрашувида аниқ бир тўхтамга келинмади. Атмосферага етказилган зарар учун ким товон тўлаши керак, деган савол жавобсиз қолди.

Шу йил июн ойида Россия пойтахтида ҳам экология муаммоларига бағишланган халқаро анжуман бўлди. Унинг аҳамиятли томони шунда эдики, анжуман билан бир вақтда атроф муҳит барқарорлигини бузмайдиган, экологик муаммолар билан курашадиган янги техника ва технологиялар кўргазмаси ўтказилди. Булар орасида ўрмонлардаги ёнғинларни тезкор ва безарар усуллар билан ўчириш, йирик сув ҳавзалари, экин майдонларининг нефт маҳсулотлари ёки бошқа зарарли моддалар билан қопланган юзасини тозалаш, шунингдек, жойларда экологик ҳолатни назорат қилиб туриш ва ҳатто зилзила ҳақида аввалдан огоҳлантиришга мўлжалланган янги қурилмалар ва кўплаб бошқа техникалар бор. Ушбу анжуманнинг яна бир аҳамиятли жиҳати шу бўлдики, унда кенг жамоатчиликнинг экологик ўзгаришлар ҳақида ахборот олиш ҳамда соҳа муаммоларини ечишда иштирок этиш ҳуқуқлари тўғрисидаги БМТ конвенцияси муҳокамага қўйилди.

Хулоса қилиб айтганда, масаланинг ечимини топишга киришилди. Бу борадаги саъй-ҳаракатлар кўлами ва суръати тобора ошмоқда. Инсоният янги асрга қадам қўяр экан, техника мўъжизалари билан бирга, келгуси юз йилликдаги авлодларга озода ва обод сайёра ҳам қолдиради, деган умид бор.

Анвар БОБОЕВ,
ЎзА шарҳловчиси.

ҲУҚУҚИЙ САҲИФА

МЕҲНАТ ШАРТНОМАСИ

У нима учун тузилади?

Меҳнат шартномаси - бу ходим билан иш берувчи ўртасидаги келишув бўлиб, бу келишувга кўра ходим ички меҳнат тартибига бўйсунган ҳолда муайян ихтисос, малака ёки лавозимга оид ишни бажариш мажбуриятини олади, иш берувчи эса меҳнат тўғрисидаги қонунларда, жамоа шартномасида ва тарафларнинг ўзаро келишувида кўзда тутилган иш ҳақини ходимга тўлаш ва меҳнат шароитларини таъминлаб бериш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

Меҳнат шартномасини тузиш орқали ходимлар конституцияда белгиланган ўз меҳнат қилиш ҳуқуқларини амалга оширадилар. Меҳнат шартномасини тузиш ҳуқуқи, умумий қоидага кўра, фуқароларда 16 ёшдан бошланади. Алоҳида ҳолларда 15 ёшга тўлган шахслар ота-онасидан бирининг ёки улар ўрнини босувчи шахснинг ёзма равишдаги розилиги билан ишга қабул қилиниши мумкин. Ёшларни меҳнатга тайёрлаш мақсадида умумтаълим мактаблари, ҳунар-техника билим юртлари ва ўрта махсус ўқув юртларининг ўқувчиларини 14 ёшга тўлганларидан кейин ота-онасидан бирининг ёки улар ўрнини босувчи шахснинг розилиги билан болаларнинг соғлиғига, камол топишига зиён етказмайдиган ва таълим олиш жараёнини бузмайдиган енгил ишларни ўқишдан бўш вақтларида бажариши учун ишга қабул қилишга йўл қўйилади.

Меҳнат шартномасининг тарафлари ҳуқуқлари ва мажбуриятларини белгилайдиган шартлари унинг мазмунини ташкил этади. Уларсиз мумкин бўлмаган мажбурий (зарурий) шартлар ҳамда қўйилмаса ҳам бўлаверадиган қўшимча шартлар мавжуд. Қуйидаги шартлар мажбурий ҳисобланади:

1. Ишлаш жойи, яъни ходимнинг қайси муассаса ёки унинг таркибий бўлинмасида ишлаши тўғрисидаги;
2. меҳнат вазифаси ҳақидаги, яъни қандай касб, малака ёки лавозимда ишлаши тўғрисида;
3. ишнинг бошланиши куни тўғрисидаги шартлар;
4. меҳнат шартномаси муайян муддатга тузилганда унинг амал қилиш муддати;
5. меҳнат ҳақи миқдори ва меҳнатнинг бошқа шартлари.

Меҳнат шартномасини тузиш пайтида ходимларнинг қонунлар ва бошқа норматив ҳужжатлар билан белгиланган меҳнат ҳуқуқлари ва кафолатлари даражаси пасайтирилиши мумкин эмас.

Меҳнат шартномаси тузишдаги қўшимча шартлар жумласига синов муддати ўрнатиш, бир неча касбда ишлаш, ётоқхона бериш ва бошқалар тўғрисидаги шартлар киради.

Меҳнат шартномасининг ходимга нисбатан жорий этиладиган шартлари қонун томонидан айни шунинг учун ҳам белгиланадики, у мазкур корхонадаги муайян ишга ёки лавозимга ўтади. Буларга иш вақти муддати, йиллик меҳнат таътили, меҳнатни муҳофаза қилиш қоидаларига риоя қилиш ва ҳоказолар тўғрисидаги шартлар киради. Бу шартларни тарафларнинг келишуви билан ўзгартириб бўлмайди, аммо қонунда белгиланган доирада уларни конкретлаштириш-аниқлик киритиш (масалан, тўлиқсиз иш куни ёки иш ҳафтаси шароитида ишлаш ҳақида келишиб олиш) мумкин. Ходимнинг мазкур корхонага ишга кириши муносабати билан унга нисбатан жорий этиладиган шартлар корхоналарнинг локаль ҳужжатлари билан ҳам белгиланиши мумкин. Бу мукофотлаш, иш ҳақига турли қўшимча ҳақлар ва устамалар тўлаш, сменалар графиклари ва бошқаларга оид шартлардир.

Меҳнат шартномаси ёзма шаклда тузилади. Бу ҳақда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлиги ва Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши 6 январь 1994 йилда «Меҳнат шартномасининг ёзма равишда тузиш тартиби бўйича тавсияларни ва меҳнат шартномасининг намунавий шаклини тасдиқлаш тўғрисида» қарор қабул қилган. Бу тавсиялардан ва меҳнат шартномасининг намунавий шаклидан фойдаланиш мақсадга мувофиқдир.

Амалдаги қонунчиликка мувофиқ иш берувчи ва ходим ўртасидаги меҳнат шартномаси 3 декабрь 1993 йилдан бошлаб фақат ёзма равишда тузилади. Бу қоида 3 декабрь 1993 йилга қадар тузилган меҳнат шартномаларига тааллуқли эмас. Бу шартномалар фақат ходимнинг розилиги билан ёзма равишда қайта тузилиши мумкин.

Ёзма меҳнат шартномаси доимий (муддати белгиланмаган) ва белгиланган (5 йилгача, маълум ишни бажариш учун бўлган, вақтинчалик ҳамда мавсумий) муддатга ишга қабул қилинган ходимлар билан асосий ва ўриндошлик иш жойи, уйда ишлаш ва ҳоказолар бўйича тузилади.

Меҳнат шартномаси камида икки нусхада тузилиб, уларнинг ҳар бири тенг юридик кучга эга бўлади ва ҳар бир томонга сақлаш учун берилади.

Шартномада томонларнинг манзилгоҳлари кўрсатилади. Меҳнат шартномаси томонларнинг имзоси билан бириктирилади ва имзо қўйилган куннинг санаси кўрсатилади. Муассаса масъул ходимининг имзоси муҳр билан тасдиқланади.

Ходимнинг талабига кўра меҳнат шартномаси у биладиган тилда тузилади ва давлат тилида тузилган меҳнат шартномаси билан тенг юридик кучга эга бўлади.

Қонунчиликка жамоа шартномаси, меҳнатга ҳақ тўлаш тўғрисидаги низом ва меъёрий ҳужжатларга нисбатан ходимнинг аҳволини ёмонлаштирувчи меҳнат шартномасининг шартлари ҳақиқий эмас деб ҳисобланади.

Хусусан, меҳнат шартномасини тузишда қуйидаги шартлар белгиланиши мумкин эмас:

- ишдан бўшатиш учун қонунчилик билан кўзда тутилмаган қўшимча шартлар;
- қонунчилик билан кўзда тутилмаган интизомий жазоларнинг белгиланиши;
- синов муддатининг МКда белгиланган энг кўп муддатидан узайтирилиши;

ўриндошлик асосида ишлашга қўшимча чекланишлар киритилиши;

- иш вақти давомийлигининг қонунда кўзда тутилган энг кўп вақтдан ортиқ қилиб белгиланиши;
- ходимлар учун қонунчиликда кўзда тутилмаган тўла моддий жавобгарликнинг жорий этилиши.

Меҳнат шартномаси одатда, муддати кўрсатилмай, яъни номуайян муддатга тузилади. Қонун меҳнат шартномасини беш йилдан ортиқ бўлмаган муайян муддатга ёки муайян ишларни бажариш муддатига тузишга ҳам йўл қўяди. Булар муддатли шартнома деб аталади. Бу дегани иш берувчи ҳоҳласа номуайян муддатга, ҳоҳласа муайян муддатга меҳнат шартномаси тузишга ҳақли деган гап эмас. Қонун билан иш берувчининг муддатли меҳнат шартномаси тузиш ҳуқуқи чеклаб қўйилган. Муддатли меҳнат шартномалари бажарилажак ишнинг хусусиятлари, уни бажариш шартлари ёки ходимнинг манфаатларини ҳисобга олган ҳолда, номуайян муддатга мўлжалланган меҳнат шартномаларини тузиш мумкин бўлмаган, шунингдек қонунда назарда тутилган ҳолларда тузилади.

Муддатли меҳнат шартномаси асосида ишлаётган ходимларга қонун талаблари, ички меҳнат тартиби қоидаси талаблари тўлиқ татбиқ қилинади.

Амалдаги қонунга асосан ишга қабул қилинаётган шахс қуйидаги ҳужжатларни: паспорт ёки унинг ўрнини босадиган бошқа ҳужжатни, ўн олти ёшгача бўлган шахслар эса туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномани ва турар жойидан маълумотномани;

- меҳнат дафтарчасини, биринчи маротаба ишга кираётган шахслар бундан мустасно, ўриндошлик асосида ишга кираётган шахслар меҳнат дафтарчаси ўрнига асосий иш жойидан олган маълумотномани;
- ҳарбий хизматга мажбурлар ёки чақирилувчилар тегишли ҳарбий билетини ёки ҳарбий ҳисобда турганлик ҳақидаги гувоҳномани;
- қонун ҳужжатларига мувофиқ махсус маълумотга ёки махсус тайёргарликка эга шахсларгина бажариши мумкин бўлган ишларга кираётганда олий ёки ўрта махсус ўқув юртини тамомлаганлиги тўғрисидаги дипломни ёхуд мазкур ишни бажариш ҳуқуқини берадиган гувоҳномани ёки бошқа тегишли ҳужжатни тақдим этади. Қонунда кўрсатилмаган ҳужжатларни талаб қилиш таъқиқланади.

Ходимнинг меҳнат стажини тасдиқловчи асосий ҳужжат меҳнат дафтарчасидир. Иш берувчи корхонада беш кундан ортиқ ишлаётган, ўриндошлик асосий ишловчилардан ташқари, барча ходимларга меҳнат дафтарчасини тутиши шарт. Меҳнат дафтарчасига ишга қабул қилиш, бошқа доимий ишга ўтказиш ва меҳнат шартномасини бекор қилиш тўғрисидаги маълумотлар ёзилади. Ўриндошлик асосида ишлаган ва вақтинча бошқа ишга ўтказилган даврлар фақат ходимнинг илтимосига кўра меҳнат дафтарчасига ёзилади. Меҳнат шартномасини бекор қилиш асослари (сабаблари) меҳнат дафтарчасига ёзилмайди.

Ходимни ишга қабул қилиш иш берувчининг буйруғи билан расмийлаштирилади ва буйруқни чиқариш учун ходим билан ёзма равишда тузилган меҳнат шартномаси асос бўлади. Буйруқ билан ходим тилхат орқали таништирилади.

Ишга қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган мансабдор шахс томонидан ёки унинг ижозати билан ходимга ҳақиқатда ишлашга рухсат этилган бўлса, ишга қабул қилиш тегишли равишда расмийлаштирилган ёки расмийлаштирилмаганлигидан қатъий назар иш бошлаган кунидан эътиборан меҳнат шартномаси тузилган ҳисобланади.

Ходимнинг топширилаётган ишга лаёқатсизлигини текшириб кўриш мақсадида ва ходим меҳнат шартномасида шартлашилган ишни давом эттиришнинг мақсадга мувофиқлиги ҳақида бир қарорга келишига имкон беришни назарда тутган ҳолда дастлабки синов шарти билан меҳнат шартномаси тузилиши мумкин. Агар дастлабки синов ўрнатиш тўғрисида шартлашув бўлмаган бўлса, ходим синовсиз ишга қабул қилинган ҳисобланади.

Дастлабки синов муддати уч ойдан ошмаслиги керак. Вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик даври ва ходим узрли сабабларга кўра ишда бўлмаган даврлар дастлабки синов муддатига киритилмайди.

Дастлабки синов даврида ходимларга меҳнат тўғрисидаги қонунлар ва корхонада ўрнатилган меҳнат шартлари тўлиқ татбиқ қилинади.

Ҳомиладор аёллар, уч ёшга тўлмаган боласи бор аёллар, корхона учун белгиланган квота ҳисобидан ишга юборилган шахслар ишга қабул қилинганда, шунингдек олти ойгача муддатга ишга қабул қилиш ҳақида ходимлар билан меҳнат шартномаси тузилганда дастлабки синов белгиланмайди.

Дастлабки синов муддати тугагунга қадар ҳар бир тараф иккинчи тарафни уч кун олдин ёзма равишда огоҳлантириб, меҳнат шартномасини бекор қилишга ҳақлидир.

Бундай ҳолда иш берувчи меҳнат шартномасини синов натижаси қониқарсиз бўлгандагина бекор қилиши мумкин.

Агар синов муддати тугагунга қадар тарафларнинг бирортаси ҳам меҳнат шартномасини бекор қилиш масаласини қўймаса, бундан кейин уни бекор қилиш умумий асосда ҳал қилинади.

Шуни ҳам эслатиб ўтиш керакки, агар ходим қонуний асос бўлмаган ҳолда ишдан бўшатилган ёки қонунга хилоф равишда бошқа ишга ўтказилган тақдирда меҳнат низосини кўриб чиқаётган идора томонидан олдинги ишига тикланади ва мажбуран бекор юрган вақти учун ўртача иш ҳақи ёки кам ҳақ тўланадиган ишни бажаргани учун, иш ҳақидаги тафовут ундириб берилади, лекин бу вақт бир йилдан ошмаслиги керак. Ходимнинг ғайри қонуний равишда ишдан бўшатиш ёки бошқа ишга ўтказиш туфайли корхонага етказилган моддий зарар айбдор бўлган мансабдор шахс томонидан, амалдаги қонунга асосан, қопланиши керак ва унга уч ойлик маоши миқдоригача моддий жавобгарлик юклатилади.

Карим МУХТОРОВ,
Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Марказий қўмитаси ҳуқуқ бош назоратчиси.

Истеъмолчи манфаати — муқаддас!

ОЙНАДАН ЎПКАЛАМАНГ

Қаерга борманг, ким билан суҳбатлашманг солиқ ташкилотлари ходимларидан нолишаётганига дуч келасиз. Тўғри, улар фаришта эмас, беайб фақат парвардигор. Аммо ташкилот раҳбарлари, дўкондору якка тартибда фаолият кўрсатаётган фуқаролар билан «Инсофсиз, бераҳмлар»-дейишдан олдин, ойнага қараб ўз афти-ангорларига бир қиё боқсалар, қилмишларини адолат юзасидан баҳоласалар яхши бўларди. Мен узоққа бормасдан, шу йилнинг биринчи чорагида содир этилган баъзи қонунбузарликлар устида тўхталмоқчиман. Ким ҳақ, ким ноҳақлигига, ким инсофсизу ким адолатпарварлигига газетхонларнинг ўзлари баҳо беришсин.

Шаҳардаги «Гулшан» жамоа фирмасига қарашли савдо дўконида режали текшириш ўтказдик. Бу ерда акциз маркасиз 660 шиша «Кеш» виноси, 83 шиша «Ўзбекистон» ароғи, 241 қути «Радопи», «Леадор», АСЕ маркали сигаретлар борлиги аниқланди. Дўкон ҳовлисидаги ёрдамчи хонада катта елим идишда вино маҳсулоти турибди. У махсус 0,5 сиғимли идишларга қуйиб савдога чиқаришга тўла мослаштирилган. Шишаларни ёпиш учун эса 3100 дона елим қопқоқ, 6158 дона 96000 рақамли акциз маркалари тайёрлаб қўйилган. Хуллас, қўлбола спиртли ичимликлар тайёрлаш учун нимаики керак бўлса ҳаммаси муҳайё. Сейфларда банк муассасаларига топширилмаган 80603 сўм нақд пул, ҳар бир донаси 500 сўмдан бўлган 1 миллион 300 минг сўмлик газ талонлари сақланган. Бу ҳоллар видеотасвирга туширилди ҳамда улар баённома асосида далилий ашё сифатида олиб қўйилди.

Бу аҳвол бизни дўконда маҳсулотларнинг овқатланиши, кирим-чиқим қилиниши, нақд пуллардан фойдаланиш ҳоллари юзасидан тафтиш ўтказишни тақозо этди. Унда дўкон мудири В.Муҳиддинов жавобгарлигида бўлган товар моддий бойликларнинг 30 туридан 153655 сўм камомад, 4 тур бўйича эса 118898 сўм 80 тийин ортиқча, кирим қилинмаган 165627 сўмлик ҳужжатсиз товарлар борлиги маълум бўлди. Газ талонлари бўйича бухгалтерия ҳужжатларининг қонунийлиги кўриб чиқилди. Фирма

Сора Саидова Тўрткўл туманидаги «Баракат» ҳиссадорлик жамиятига қарашли озиқ-овқат дўконида сотувчи бўлиб ишламоқда. Сотувчи хизматидан харидорлар мамнун.
Суратда: Сора Саидова.
Хусанбой АВВАЛОВ олган сурат.

Қарши шаҳридаги монтаж бошқармасидан ҳар хил турдаги товарлар эвазига 1997 йилда 3505000 сўмлик, шу йилнинг биринчи чорагида эса 1300000 сўмлик миқдорида газ талонлари олган ҳамда товар айирбошлаш йўли билан улар ҳисобига Самарқанд транспорт давлат акционерлик корпорациясига қарашли 25-14-сонли автожамланма, «Ўзбекмебель» ҳиссадорлик жамиятининг Жиззах мебель фабрикаси, «Жиззахтранс» ишлаб чиқариш корхонасидан турли товарлар келтирилган. Бу корхона раҳбарлари қандай шахсий манфаат кўрганликларини исботлаш фикрида эмасмиз. Ҳар ҳолда «Мушук бекорга офтобга чиқмаган бўлса керак». Аммо фирма ва корхона раҳбарлари Ўзбекистон Президентининг 1996 йил 9 августдаги 1096-сонли Фармонида республика ҳудудида корхона ва ташкилотлар ўртасида ўзаро товар айирбошлаш жараёнлари таъқиқланганидан бехабар бўлмасалар керак.

«Улуғбек» чойхонаси Яккабоғ масъулияти чекланган жамиятига қарашли. Чойхонанинг ҳисоботини кўздан кечирган нозирлар бир талай кирим қилинмаган, ҳужжатсиз маҳсулотларни топишди. Пештахтада териб қўйилган 16780 сўмлик спиртли ичимликлар, турли-туман тамакиларнинг бирортасида ҳам акциз маркалари йўқ. Республика Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 23 октябрдаги қарорида сотиш жойларида тегишли ҳужжатлар расмийлаштирилмаган маҳсулотлар «Яширилган даромад» ҳисобланиши таъкидланган. Буни жамият раиси У.Ҳасанов, бош ҳисобчи Л.Қурбоновалар билишмайди дейсизми?! Билишади-ю, ҳужжатлашга сарфлайдиган маблағдан, даромаддан тўланадиган солиқдан қочишади.

«Темирйўлсавдо» очиқ ҳиссадорлик жамиятининг «Лайли ва Мажнун» қаҳвахонасидаги спиртли ичимликларга ёпиштирилган акциз маркаларини кўриб дастлаб қувондик, лекин улар қалбаки маркалар эканлигини билгач, ғазабимизни яшира олмадик. Бунинг устига айрим ичимликларнинг истеъмол муддати аллақачон ўтган. «Ўзбекистон» кўчасида жойлашган «Наврўз» қаҳвахонасининг муҳтарам раҳбарлари «Пул билан бештош ўйнашни» ўйлаганлару савдо шаҳобчасини ташкил этиш учун махсус ҳужжат лозимлигини хаёлларига ҳам келтирмаганлар. Рухсатсиз фаолият кўрсатадиган бу қаҳвахонада на назорат касса машинаси, на ҳар хил чет эл тамғалиароқларда акциз маркаси бор.

«Отабек Шамсиддин ўғли» фирмасига қарашли озиқ-овқат савдо дўконига Республика Вазирлар Маҳкамасининг қарорларига мувофиқ савдо қоидаларига риоя этилиши билан танишиш учун кирганимизда, харидор Х.Каришиевнинг фиғони фалакка чиққан эди. Унинг боиси билан қизиқдик. Дўкон мудири О.Қиёмов харидор ҳақидан 156 сўм уриб қолган экан. «Нефтигазтаъминот»нинг 4-сонли озиқ-овқат дўкони мудири Х.Облоқулов харидор Т.Вакилов сотиб олган маҳсулотларини назорат касса машинасида қайд этмагани устига ундан 124 сўм ортиқча ҳақ олган. Текширишда ҳар икки дўконда ҳам камомад борлиги маълум бўлди.

Бу далиллар содир этиладиган қонунбузарликларнинг юздан бири. Биргина шу йилнинг биринчи чорагида савдо ташкилотлари ва шаҳобчаларида ўтказилган 107 текширишнинг 81 ҳолатида қонун-қоидаларни турли усулда четлаб ўтиш ҳоллари рўй берган. Шубҳасиз барча жиноятлар юзасидан расмийлаштирилган ҳужжатлар чора кўриш учун тегишли ҳуқуқ органларига ўтказилди.

Ана энди ўзингиз айтинг, шундай қонунбузарликлар, адолатсизликлар, юлғичликларни узоқдан томошабин бўлиб кузатиб туриш мумкинми? Бу ҳолатларнинг олдини олиш, уларга тегишли чора кўриш солиқ ва бир қатор бошқа назорат органларининг вазифаси-ку, ахир. Агар ўша ҳаром пулга тузоқ қўйган жаноблар ҳамма ишни қонунларни бузмасдан, рисоладагидек ташкил этсалар, ҳеч қачон, ҳеч ким уларнинг «Мушугини пишт...»демайди. Демоқчимизки, бировларни айблашдан, уларга тош отишдан олдин ўша кимсалар юқорида айтганимиздек, ойнага қараб ўзларига бир дурустроқ разм солсалар, айбларини кўрсалар ёмон бўлмасди.

А.САИТОВ,
Қарши шаҳар давлат солиқ инспекцияси савдо ва хизмат кўрсатиш корхоналарини назорат қилиш бўлими бошлиғи

Қадамингни ўлчаб бос, болам!

«Ҳуқуқ ва бурч» танловига марҳамат!

Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди ва Ўзбекистон Республикаси Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси ҳуқуқий мавзуда ижод қилувчи журналистлар ва таҳририятлар учун хўжалик қонунчилигини кенг ва таъсирчан тарғиб қилиш бўйича энг яхши матбуот материалларининг «Ҳуқуқ ва бурч» танловини эълон қилади.

Танловга тақдим этиладиган телекўрсатув, радио эшиттириш, газета ва журнал материалларида хўжалик қонунчилиги соҳасидаги ҳуқуқий билимлар кенг тарғиб ва ташвиқ этилиши, хўжалик судлари фаолияти ёритилиши, мазмунан чуқур ва маърифий- ҳуқуқий жиҳатдан юқори савияда бўлиши талаб қилинади.

Танловда Республика ҳудудида фаолият кўрсатаётган барча нашрлар, республика ва маҳаллий телерадиокомпаниялар, журналистлар, юристлар ва бошқа касб эгалари иштирок этишлари мумкин. /Телерадио студиялари ва газета-журнал таҳририятлари камида 5 та материал эълон қилган тақдирдагина танловда иштирок этишлари мумкин/

ТАНЛОВ ҒОЛИБЛАРИ УЧУН МУКОФОТЛАР:

МУАЛЛИФЛАРГА:

1. Битта биринчи мукофот - 20 минг сўм.
2. Битта иккинчи мукофот - 10 минг сўм.
3. Битта учинчи мукофот - 5 минг сўм.

ТАҲРИРИЯТЛАРГА:

1. Битта мукофот телерадио таҳририяти учун - 50 минг сўм.
2. Битта мукофот газета таҳририяти учун - 35 минг сўм.
3. Битта мукофот журнал таҳририяти учун - 35 минг сўм.

Танлов материаллари 1999 йил 1 январгача эълон қилинган ва 1999 йил 20 январгача танлов ҳайъатига тақдим этилган бўлиши шарт.

Танлов якуни 1999 йилнинг февраль ойида эълон қилинади.

ТАНЛОВ ҲАЙЪАТИНИНГ МАНЗИЛИ:

Тошкент шаҳар, Чўпонота кўчаси, 6 уй, Республика Олий хўжалик суди - Матбуот хизмати, тел: 77-14-69, факс 77-59-84; Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси 30-уй, Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий- сиёсий жамғармаси, тел: 144-37-87, 144-69-65

БИЗДАН СЎРАБСИЗ...

Саволларингизга ҳуқуқшунос Саодат Боллиева жавоб беради.

Турмуш ўртоғим 1-гуруҳ ногирони. 1990 йилдан бери, Давлатобод тумани ижтимоий таъминот бўлимидан нафақа олади, ўзимиз Тўрақўрғон шаҳрида яшаймиз. Турмуш ўртоғим нафақасини бориб олиб келишга қийналаяпти.

Шу сабабли пенсия ҳужжатларини Тўрақўрғон шаҳрига ўтказса бўладими?

1990 йилдан бери 1-гуруҳ ногиронига қараётганим учун менга қандай имтиёзлар бор?

Зиёда ҚАҲҲОРОВА,
Наманган вилояти
Тўрақўрғон шаҳри.

Турмуш ўртоғингиз пенсия ҳужжатларини ўзи ҳозирда яшаб турган Тўрақўрғон шаҳрига ўтказса бўлади. Бунинг учун Давлатобод тумани ижтимоий таъминот бўлимига ариза, маҳалла қўмитасидан маълумотлар билан мурожаат қилишлари керак.

Ногирон эрингизга қараётганингиз учун, «Давлат пенсия таъминоти» тўғрисидаги қонунга асосан, 1-гуруҳ ногиронига, шунингдек, ўзгаларнинг парваришига муҳтож бўлган 80 ёшга тўлган қарияларга қараб турилган давр, ҳеч қандай шартларсиз меҳнат стажига қўшилади.

* * *

Ўғлим кўз бўйича 2-гуруҳ ногирони, 17 ёшгача ҳар йили ТМЭКдан ўтиб даволаниб турарди, кейин 3 йил ичида касалхонага бориб ётмади, ҳозир 20 ёшда, яна касалхонада ётиб 2-гуруҳ ногирони деб ТМЭКдан ўтди. Ўғлим ўртада 3 йил нафақа олмаган йиллари учун нафақа олиши мумкинми?

Агар мумкин бўлса кимга мурожаат қилишимиз керак?

Н.ЖАЛИЛОВ,
Қашқадарё вилояти
Чироқчи тумани

«Давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги қонуннинг 55-моддасига асосан, узрсиз сабабларга кўра, қайта кўрикдан ўтиш учун ТМЭКга бормаган бўлса, унга нафақа тўлаш тўхтатиб қўйилади, уни яна ногирон деб тан олинган тақдирда тўхтатиб қўйилган кундан, лекин кўпи билан ўтган бир ойдан бошлаб, тўлаш давом эттирилади.

Агар ТМЭК уни ана шу даврда ногирон бўлган деб топса, нафақа тўлаш, тўлов тўхтатиб қўйилган кундан бошлаб, то қайта кўрикдан ўтиш кунигача лекин кўпи билан ўтган уч йил учун давом эттирилади. Нафақа тўла ўтган вақт учун аввалги гуруҳ бўйича тўланади.

Бу масалаларни ҳал қилиш учун Сиз туман ижтимоий таъминот бўлимига мурожаат қилишингиз лозим.

* * *

Фуқаро бир неча олий, ўрта махсус ва бошқа ўқув юртларида ўқиган бўлса, барча ўқиш даврлари меҳнат стажига қўшиладими?

Қарши шаҳар Ирригация Олийгоҳи Муҳандислик куллиётини битирдик. Бироқ, олийгоҳ маъмурияти бизга тегишли ҳужжатларимизни бермаётир. Уларнинг айтишича, ишга борадиган жойимиздан маълумотнома олиб келганимиздан кейин йўлланма билан биргаликда ҳужжатларимизни қайтаришар экан. Шу тўғрими?

Қарши шаҳар Ирригация
олийгоҳи талабалари.

Қарши шаҳар Ирригация олийгоҳи маъмуриятининг талаблари нотўғри. Ўқиш тугагач тегишли ҳужжатлар эгаларига қайтарилиши лозим.

Ўқув юртларида кундузги бўлимда ўқиган даврингиз тўла меҳнат стажига киради, агарда, ўқув юртига киришдан олдин у бир неча йиллик иш стажига эга бўлган меҳнат дафтарчасини, шу ўқув юртига бошқа ҳужжатлари билан биргаликда топширган бўлса.

* * *

1997 йил Нукус педагогика олийгоҳи, мусаввир-чизмачилик куллиётини тамомладик. Туман марказидаги 16-мактабга болалар ва ўсмирлар етакчиси бўлиб ишга юборишди. 1998 йил 15 февралда ишдан бўшатдилар, кейин шу мактабда бошқа ўқитувчиларнинг ўрнига дарсларни ўтиб юрдим. Кейин иш йўқ, деб улар мени туман халқ таълими ихтиёрига юборишди. Энди менга меҳнат таътилим учун қаердан ҳақ тўланади.

Мақсуд КАМОЛОВ,
Қорақалпоғистон Республикаси.

Сизни 16-мактаб маъмурияти Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 95-моддасига биноан вақтинча бошқа ишга ўтказиши мумкин. Қандай ҳолларда, ишлаб чиқариш зарурияти ёки бекор туриб қолиш муносабати билан ходимни унинг розилигисиз вақтинча бошқа ишга ўтказишга йўл қўйилади.

Фақат, ходим соғлигига тўғри келмайдиган бошқа ишга ўтказилиши мумкин эмас. Бундай ҳолатларда аввалги ўртача иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда иш ҳақи тўланади.

Сизга, Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 152-моддасига асосан, меҳнат шартномаси бекор қилинганда, яъни ходим билан иш берувчи ўртасидаги келишувга биноан таътил берилиши мумкин.

Таътил ҳақи тўлаш Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 148-моддасига кўра, жамоа шартномасида белгиланган муддатларда, лекин таътил бошланмасдан олдин охирги иш кунидан кечикмай амалга оширилади. Таътил ҳақи ўртача иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда тўланади.

Ўзбекистон касаба уюшмалари мукофоти лауреатлари ҳақида ҳикоялар

ОРЗИГУЛНИНГ ОРЗУЛАРИ

Санъатнинг сеҳрли олами, қўшиқ айтишга бўлган чексиз ҳавас ва интилиш Орзигулни бир зум ҳам тарк этмади. У айниқса, «Қашқарчаи ушшоқ», «Талқини баёт», «Самарқанд ушшоғи»... каби классик ашулаларни маромига етказиб ижро эта бошлади.

Мана, 8 йилдирки, Камолова ҳамшира бўлиб ишлаш билан бирга «Ўзбекнаво» концерт-гастрол бирлашмасининг Бухоро вилояти бўлимида ҳам фаолият кўрсатиб келаяпти.

- 1996 йил мен учун омад йил бўлди, -дейди Орзигул Камолова. - Шу йили устозим Ҳикмат Ражабов раҳбарлигида ўз қўшиқчилик фаолиятимда кескин бурилиш ясадим.

Ҳа, Орзигул Камолова ўша йилнинг эрта баҳорида вилоят миқёсида ўтказилган «Ўзбекистон - Ватаним маним» кўрик-танловида фаол қатнашиб, фахрли биринчи ўринни олишга муваффақ бўлганди. Норжон Қосимова шеъри Ҳикмат Ражабов мусиқаси билан айтиладиган «Ўзбекистон - Ватаним маним» қўшиғи ёш хонандага муваффақият келтирди.

Ўтган йили Бухоро шаҳрида вилоят тиббиёт ходимлари бадиий ҳаваскорларининг кўрик - танлови ўтказилди.

Орзигул Камолова Самандар Воҳидов шеъри билан айтиладиган «Бухором бор» ҳамда Маннон Отабой шеърига Ҳикмат Ражабов куй басталаган «Авлодларга» қўшиқларини тайёрлади ва мухлислар ҳукмига ҳавола этди. Ҳайъат аъзоларининг қарорига кўра Орзигул Камилова кўрик- танловнинг мутлоқ ғолибаси деб топилди. У соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси вилоят қўмитасининг қимматбаҳо совғасига сазовор бўлди.

Шунингдек касаба уюшмаларининг тармоқлараро вилоят кўрик-танловида ҳам ғолибликни қўлга киритди.

Анъанавий «Ўзбекистон - Ватаним маним» республика қўшиқ байрамида номзодларни аниқлаш мақсадида Бухоро вилояти ҳокимлиги маданият ишлари томонидан ўтказилган бадиий ҳаваскорларнинг вилоят кўрик-танловида Орзигул Камоловага яна омад кулиб боқди.

Орадан кўп ўтмай Бухоро вилоят телерадиокомпанияси ижодкорлари Орзигул Камолова ижоди ҳақида ҳикоя қилувчи «Қўшиқ унга ҳамиша ҳамроҳ» номли фильм-концертни суратга олдилар.

Зеро, қўшиқ-кўнгил мулки, хонанданинг ҳам, тингловчининг ҳам юрак туғёни. Қўшиқ ўз жозибаси ва сеҳри билан кучлидир.

Шу йилнинг май ойида Ўзбекистон касаба уюшмалари мукофоти лауреатлиги учун ўтказилган танловда Яккахон қўшиқчилик жанри бўйича ёш хонанда Орзигул Камолова ҳам ўз қўшиқлари билан иштирок этди. Хонанда томонидан куйланган «Самарқанд ушшоғи» ва «Гулизорим» классик ашулаларига ҳайъат аъзолари ва томошабинлар олқишига сазовор бўлди. Орзигул Камоловага лауреатлик нишони ҳамда Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгашининг дипломи топширилди. - Мени санъат йўлига бошлаган меҳрибон онам - Малоҳат Раҳимова бўладилар,-дейди Орзигул Камолова. Шу боис энг севган қўшиғим - она ҳақидаги қўшиғим.

- Ягона ниятим эса ҳамиша эл-юртга манзур бўладиган қўшиқлар куйлаш.

Ҳа, Орзигулнинг орзулари бир олам. Хушовоз хонанда шу кунларда Истиқлолни, Ҳурликни мадҳ этувчи янги қўшиқлар тайёрлаяпти.

Асқар ИСТАМОВ,
«Ишонч» мухбири.

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ЯНГИЛИКЛАРИ

Душанбеда яна бир қотиллик содир этилди. Ўтган жума куни пойтахтнинг қоқ марказида машинасида бомба портлаши натижасида ҳалок бўлган Тожикистон божхона комитети раисининг муовини Али Имомназаровнинг беваси Саида Имомназарова эрининг қабрини зиёрат қилиш учун кетаётганда юзига ниқоб тутиб олган икки шахс аёлни отиб ўлдирган. Қотиллар кимлиги ҳозирча номаълум.

***

Кейинги вақтлардаги Тожикистондаги оғир иқтисодий ва сиёсий вазият натижасида аёллар ижтимоий ҳаётдан анча четда қолганлар. Шу боисдан ҳам уларни ижтимоий фойдали меҳнатга, актив сиёсий фаолиятга тортиш муҳим аҳамиятга эга. Республиканинг Хўжанд вилоятида яқинда тузилган «Чашмаи ҳаёт» ташкилоти хотин-қизларни фаоллигини ошириш билан шуғулланмоқда. Умуман ҳозир вилоятда ўнга яқин аёллар муаммолари билан шуғулланувчи нодавлат ташкилотлари мавжуд.

***

Қирғизистон шу йилнинг июлидан бошлаб пенсионерларга бериладиган нафақа ўтган ой учун тўланадиган бўлди. Бунинг натижасида нафақахўрлар бу йил давомида 12 марта эмас, балки 11 марта пул оладиган бўлдилар. Шу тадбирни амалга ошириш натижасида 202 миллион сом тежаладиган бўлди.

***

Иссиқ кўлга олтин ажратиб олишда ишлатиладиган заҳарли моддани ағдариб юборган 37 ёшли ҳайдовчи Марат Муртазин устидан тергов ишлари олиб борилмоқда. Унга ишга чиқишдан олдин машинанинг техник ҳолатини кўздан кечирмаганлиги, кўприкни бузганлиги, атроф-муҳитга зиён етказганлиги ҳақида айб қўйилган.

Жаҳон ахборот агентликлари тарқатган хабарлар асосида тайёрланди.

Маънавият, матбуот ва матбуот савдоси, улар
ЗАНЖИР ҲАЛҚАЛАРИ
сингари бир-бири билан туташдир

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 24 июлда қабул қилган «Маънавий-маърифий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва унинг самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори ўз вақтида қабул қилинган муҳим ҳужжатдир. Қарорда маънавий-маърифий ислоҳотларнинг моҳиятини тушуниб етмаслик, унинг теран илдизларини англамаслик иллатлари мавжудлиги кўрсатиб ўтилди. Аслида, миллий истиқлол мафкурасини сингдириш ҳаракатлари маълум бир вақтга мўлжалланган компания бўлмай, балки узлуксиз давом этадиган мураккаб жараён эканлигини алоҳида таъкидламоқчимиз. Бу мураккаб жараённи рўёбга чиқиши учун, агар ўхшатиш жоиз бўлса, ансамблдаги барча чолғу-асбоблари мусиқани маромига етказиб ижро этиши лозим. Бу масалаларни ҳал этишда матбуотимиз ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир.

Мустақиллик йилларида ҳукумат нашрлари, сиёсий партия нашрлари, вазирлик нашрлари, нодавлат ташкилот нашрлари, тижорат нашрлари пайдо бўлди ва улар баҳоли қудрат фаолият кўрсатиб келмоқда.

Хўш, миллий истиқлол мафкурасининг жарчилари ҳисобланган бу нашрлар ўз вазифасини бажариш учун ўқувчиларига етиб боряптими?

«Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг босмахонасида 80 номдан зиёд газета, 40 номда журнал нашр этилади, уларнинг нусхаси собиқ иттифоқ даврида нашр этилган газета-журналларга нисбатан 5-6 баробар кам экан. Нима бўлди-одамлар газета-журнал ўқимай қўйдими? Бунинг устига бу нашрларнинг бир қисми «сотилмади, ўтмади» тамғаси босилиб, «матбуот тарқатиш» ҳиссадорлик жамиятига қайтарилаётганлигини қандай баҳолаш мумкин? Тўғри, газета ва журналларнинг бирдай харидоргир дея олмаймиз. Бу ҳақда кўп ёзилди, насиб бўлса бундан кейин ҳам ёзилажак.

Биз кўтараётган масала бошқа-яхшими, ёмонми не машаққатлар билан нашр этилаётган газета-журналларимиз нега ўз ўқувчисини топа олмаётир. Бу ўринда бировни нега газета ўқимаяпсан деб айблаб бўлмасада, аммо бунинг учун тегишли шароит яратиб қўйиш юзасидан мутасадди ташкилотлар нималар қилмоқда деб сўрашга ҳақлимиз.

ГАЗЕТА ДЎКОНЛАРИ КАМ

Бизда газета-журнал савдоси «Матбуот тарқатиш» ҳиссадорлик жамияти зиммасига юклатилган. Бу ноҳукумат, яъни давлат тасарруфидан чиққан ташкилот ҳисобланади. Бу ташкилотнинг республика бўйича 1600 та, шу жумладан Тошкент шаҳрида эса 300 та газета дўконлари фаолият кўрсатмоқда. «Матбуот тарқатиш» ҳиссадорлик жамиятидан олинган бу рақамлар қанчалик тўғри эканлигини билмаймиз-у, аммо республикамиз аҳолисининг барча қатламларигача журналлар ўз вақтида етиб бормаяпти. Тошкент кун сайин чирой очмоқда... Амир Темур хиёбонидан Қўйлиқ бозоригача Фарғона йўли шоҳ кўчаси бекатларида, аҳоли гавжум жойларида илгари 5-6 газета дўкони жойлашган эди. Мустақиллик йилларида кўча бутунлай қайтадан бунёд этилди. Лекин бу йўналишда олиб ташланган газета дўконлари ўрнига янгиси ўрнатилмади.

Қўйлиқ бозори янгидан қурилгач, бу ерда турли қишлоқ хўжалик ва озиқ-овқат маҳсулотлари билан савдо қилиш йўлга қўйилди. Аммо шундай аҳоли гавжум жойда битта газета дўкони учун жой топилмади. Бозорга кирсангиз 4-5 жойда газета сотаётган «хусусий киоскачилар»ни кўрасиз. Умуман, «Матбуот тарқатиш» ҳиссадорлик жамияти етиб келмаган аҳоли гавжум жойларни «хусусий киоскачилар» эгаллаётганлиги ҳолатини шаҳарнинг ҳамма гўшасида учратиш мумкин. Улар матбуот тарқатиш ходимлари сотиши керак бўлган газеталарни 2-3 баробар қимматига пулламоқдалар. Тошкент шаҳрининг кўплаб бекатларида, аҳоли гавжум жойларида газета дўкони бўлмаслигини ижобий баҳолаб, мавжуд газета дўконларининг ҳаммасида ҳам савдо маданияти яхши деб бўлмайди. Албатта йўқ,

Яқинда газета харид қилиб турсам, «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси бош муҳарриринининг ўринбосари Мурод Абдуллаев келиб «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасини сўради. Сотувчи газетани қидириб орқадаги пештахтадан топди.

Шанба куни эди. Эрталаб шаҳримизнинг Мирообод туманидаги Меҳржон кўчасида жойлашган (16-ҳаммом олдида) газета дўконига яқинлашиб, сотувчидан сўрадим:

- Битта «Ишонч» газетасидан беринг.

- Нет «Ишонч», - деди юмалоқдан келган аёл.

Мен газета дўконига разм солиб қарадим. Пештахтада уч-тўрт номда рус тилида чиққан газеталар. Дўкон отчопардан келтирилган турфа хил моллар билан тўлиб кетганди: аёлларнинг пайпоғи, кўкрак бойлоғичи, хилма-хил пироспплар ва яна биз кўрган ва кўрмаган нарсалар... Аммо дўкон пешонасига «РЎЗНОМАЛАР» деб ёзиб қўйилганди.

Агар сиз матбуот тарқатувчиларга бу ерда асосий маҳсулот газета-журнал бўлиши керак десангиз, ҳаражатларимиз катталиги боис бошқа маҳсулотлар сотишга мажбурмиз, дейишади. «Биз савдо ташкилоти сифатида рўйхатдан ўтганмиз, -дейди «Матбуот тарқатиш» ҳиссадорлик жамиятининг раиси Рустам Саидович Қосимов,-аслида матбуотга товар сифатида қарамаслик керак, унинг бошқа ўлчамлари бор, у маънавият учун хизмат қилиши керак».

Биз бу фикрга юз фоиз қўшилган ҳолда қуйидагиларни таклиф этмоқчимиз: Маънавий-маърифий соҳага алоқадор буюмлар билан савдо қилувчиларни ўрганиб чиқиш керак, баъзи ўринларда уларга имтиёзлар бериш мақсадга мувофиқ деб ўйлаймиз. Агар газета дўконларидан олинадиган солиқни қисман қисқартириш ва дўконларга ўз матбуот нашрларини сотишда рағбатлантирувчи усуллари жорий этилса, ундан келадиган маънавий-маърифий фойдани ҳеч нарса билан ўлчаб ҳам, таққослаб ҳам бўлмайди.

Аммо ҳозирги вақтда нима бўляпти. Матбуот тарқатувчиларни савдодаги товарларидан келадиган фойда қизиқтиради. Бундай шароитда эса «улоқ»ни хорижий нашрлар илиб кетмоқда. Нега шундай, уни чуқур таҳлил этадиган мутасаддилар борми? Нега Ўзбекистоннинг кўпгина вақтли нашрлари омборларда тўпланиб қолиши керак. Бизнингча, бунга ҳадеб газета савияси, паст, деган важни баҳона қилавериш тўғри эмас. Газета-журналлар яратилишидан бошлаб, то ўқувчисига етиб боргунча бўлган узун занжирнинг мана шу халқасида узилиш бор. Масаланинг энг заиф нуқтаси ҳам шу жойда.

СОЛИҚНИ ҚОПЛАЙДИГАНИ ҚУЛАЙ, ЛЕКИН...

Газета-журнал нашр раҳбарлари савдо масаласи билан жиддий қизиқмайдилар ёки қизиқиш имкониятига эга эмаслар. Газета ёки журнал нашр этилдими-шу ерда уларнинг функциялари тугайди, нашр тақдири матбуот тарқатувчилар ихтиёрига ўтади. Улар учун эса жиддий нашрлар билан савдо қилиш қулай, чунки бу нашрлар солиқни қоплайдиган даражада фойда келтирмайди. Масаланинг шу жиҳатларини жиддий таҳлил этиб кўриш, нашрларнинг ўтмай қолиш сабабларини аниқлаш, хориждан келтирилган нашрларга алоҳида талаб қўйиш, ўз нашрларимиздан олинадиган даромад бошқа бир мезон билан ўлчаниши зарур. Бу масала билан Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси ҳам жиддий шуғулланиши лозим деб ўйлайман.

Тошкент шаҳрининг аҳоли гавжум кўчалари ва йўлакларида турли хилдаги маънавиятимизга ёт адабиётлар сотилмоқда. Аммо уларнинг орасидан миллий истиқлол мафкураси руҳида ёзилган адабиётлар топа олмайсиз.

Умуман, оммавий ахборот воситалари ва бошқа хилдаги нашрлар шунчаки товар эмас, уни бошқа бир ўлчов билан ўлчаш керак, у маънавият учун хизмат қилиши зарур. Маънавиятни матбуотдан, матбуотни эса матбуот савдосидан айри олиб бўлмайди. Улар занжир халқаларидай бир-бири билан туташиб кетган ижтимоий масалалардир.

Бизнингча, ана шу занжир таркибида матбуот воситалари ва китоб савдоси билан шуғулланадиган республика миқёсидаги бошқарувга эҳтиёж сезилмоқда.

Содиқ МЎМИНОВ,
тарих фанлари номзоди.

СПОРТ СПОРТ

ШОҲСУПАДА БЕШ МАРТА

Йил охиригача сузувчиларимиз олдида масъулиятли халқаро мусобақалар турибди. Айтиш мумкинки, шулардан бири Бангкокдаги XIII Осиё ўйинларидир. Бир жойда ва бир вақтда ўтказилган Республика бўйича ёзги чемпионат ҳамда биринчилиги спортчиларимиз учун ўзига хос кўрик вазифасини ўтади. Мамлакатимиз чемпиони пойтахтлик Саида Искандарова мусобақа давомида 5 марта Шоҳсупага кўтарилди. У 50 ва 100 метрга батерфляй, 50 метрга чалқанча, 200 метрга эркин ва комплекс усулда сузиш бўйича энг юқори натижаларни кўрсатди. 50 ва 100 метрга ҳамда 200 ва 400 метрларга брасс усулда сузишда навоийлик Анастасия Королева ва тошкентлик Елена Лисицкаяларга тенг келувчи рақиб топилмади.

Эркаклар орасида энг кўп олтин медаль пойтахт спортчиси Олег Крапонейга насиб этди. Олег 4 хил мусобақада (200, 400 м.-эркин, 200 ва 400 метрга комплекс усулда) марраға биринчи бўлиб етиб келди.

44 ОЛТИН ЎЗБЕКИСТОНЛИКЛАРДА

Дунёда нуфузли мусобақалар анчагина. Ҳар бири ўзи учун ўз ўрни ва мавқеига эга. Ҳар қайсисининг ўзига хос устунлиги ва ожизлик томонлари мавжуд. Тошкентда бўлиб ўтган «каратэ бўйича Марказий Осиё кубоги»нинг устунлиги шундаки, у Марказий Осиё каратэсини бирлаштирувчи нуқтадир. Зотан у эндигина дунё юзини кўрди. Айнан, Тошкентда туғилди. Ва бу билан биз фахрлансак арзийди. Юртимизга Марказий Осиёнинг 450 га яқин донгдор каратэчилари тўпланишиб, пойтахтимиздаги МҲСК саройида илк бор ўтказилаётган Марказий Осиё кубогининг ғолиблиги учун кураш олиб бордилар.

Каратэчиларимиздан ака-ука Хусниддин ва Фазлиддин Салиевлар, Бахтиёр Розиқов, Баҳодир Исматуллаев, Жасур Жамилов, Отабек Қосимов, Илҳом Каримов, Саидазиз Бурхонов, Ботир Мардонов, Азаматали Қаландаров, Ренат Кутуев каби қатор иқтидорли ёшларимиз Марказий Осиё кубогида 44 та олтин медалларни қўлга киритишиб, умумжамоа ҳисобида 1-ўринни эгаллашган бўлса, қозоғистонлик 9 та қирғизистонликлар эса учта олтин медалга сазовор бўлишди.

Беллашувлар бошланиши олдидан кўпчилик мутахассислар қўшниларимиз-қозоғистонлик спортчилар ғолиб чиқишса керак, деган фикрларни билдиришган эди. Чунки жамоа таркибини Алмати, Актюбинск, Шимкент вилоятларининг саралаган, иқтидорли каратэчилари ташкил этгани, ўз навбатида бошқаларни ташвишга солиб қўйганди. Аммо татамида фақат кучлилар ғалаба қозонишди.

Лекин нима бўлганда ҳам ғурур билан айтиш керакки, каратэчиларимиз таркибида Осиё, жаҳон чемпионлари бўлган Қозоғистон, Қирғизистон, Россия терма жамоаларини ҳар жиҳатдан ортда қолдирди. Бу эса сўзсиз Ўзбекистон каратэсининг эртаси ёруғ, келажаги порлоқлигидан далолатдир.

БИРИНЧИ УРИНИШДА ОСИЁ ЧЕМПИОНЛИГИ

Япониянинг Фукуока шаҳрида мусобақалар дастуридан ўрин олган навбатдаги Осиё чемпионати бўлиб ўтди. Ушбу нуфузли турнирда терма жамоамиз вакиллари ҳам иштирок этишди.

Тўрт карра жаҳон, икки карра Олимпия чемпиони ҳамюртимиз Андрей Абдувалиев Осиё чемпионатида илк бор мартаба иштирок этиши. У босқонни 76,67 метрга улоқтириб, японилик асосий рақибини ҳам доғда қолдириб ва ўз унвонлари ёнига Осиё чемпионлигини ҳам қўшиб қўйди.

Шу куни мусобақа майдонига чиққан ўн курашчимиз Рамиль Ганиевга Афинадаги Жаҳон чемпионатида (1997 йил) олган жароҳати панд берди. Дастлабки уринишлар учун кучли ўнкурашчилардан бири-Рамиль мусобақа ярмида майдонни тарк этишга мажбур бўлди. 100 метрга югуришда финалда Людмила Дмитриади (11,72 сония) ҳамда Гўзал Хуббиева (11,74) 6-7-ўйинларни эгаллашди. Уч ҳатлаб сакрашда 16,31 метр натижа кўрсатган Евгений Петин 4 ўринни эгаллашга муваффақ бўлди. Худди шундай натижага найза улоқтирувчимиз Сергей Войнов (75, 68 метр) ҳам сазовор бўлди. Диск улоқтирувчи Вадим Попов (50, 14 метр) ва баландликка сакровчи Светлана Мунькова (180 см) тўққизинчи ўрин билан қаноатланишди. Ядро улоқтирувчи Сергей Семенов (15, 30 метр) 11-ўринни банд этди. 100 метрга югуриш бўйича Ўзбекистон рекордчиси Анвар Кўчмуродов ва Оксана Самойленко (тўсиқлар оша 100 метр югуриш) саралаш баҳсларидан нарига ўта олмадилар.

Шундай қилиб, терма жамоамиз Осиё чемпионатида ягона, лекин юқори сифатли совринни қўлга киритди. Хитой спортчилари ҳаммадан кўп медалларни олишди. Улар жами 42 та (26 олтин, 13 кумуш, 3 бронза) медал билан тақдирланишди. Қозоғистон вакиллари 2 та олтин, 4 та кумуш ва 5 та бронза совриндори бўлиб, умумжамоа ҳисобида 4 ўринни эгаллашди. Яна бир «қўшнимиз» қирғизистонликлар эса битта бронза билан кифояланишди.

Дониёр ЮСУПОВ,
шарҳловчи.

МУНАЖЖИМЛАР ТАЪБИРИ

ҚЎЙ (21.03-20.04) Бугун, яъни душанба кунини асли енгил ўтказманг. Бу кун ҳар галгидек бир мунча оғир кечади, аммо сиз учун ижодий ютуқларга эришиш учун энг қулай кун ҳисобланади. Иш фаолиятингиз билан боғлиқ ҳар қандай ишларни пайшанба кунига мўлжаллаганингиз маъқул. Жума куни оилада рўй берадиган можаронинг «бош қаҳрамони» сиз бўласиз. Дам олиш кунларини дўстлар даврасида ўтказиш ҳафта борасида рўй берган келишмовчиликларни унутиш учун энг қулай пайт.

БУЗОҚ (21.04-21.05) Бу ҳафта сиз учун бир равонда ва осойишта ўтиши кутилади. Ҳеч қанақа кутилмаган ҳолатлар рўй бериши кутилмайди. Сешанба ва пайшанба кунлари режалаштирилган ишларингиз фойдали бўлади. Ҳар доим омадли бўлсин десангиз бу ишни жума кунга мўлжалланг.

ЭГИЗАКЛАР (22.05-21.06) Ҳафта сиз учун бир мунча можаро ва келишмовчиликлар билан бошланади. Чоршанба-ижодий фаолият билан шуғулланиш учун энг қулай кун. Жума куни маблағ тушуми кутилади. Ҳафтанинг сўнгги, яъни якшанба куни эса ўзининг романтик саргузашти билан ёдда қоларли кун бўлади.

ҚИСҚИЧБАҚА (22.06-23.07) Душанба куни ажойиб нарсанинг соҳиби бўласиз. Сешанба-бирон бир янги ишни бошлаш учун қулай кун. Пайшанба куни сизга меҳнат фаолиятингизга бир қанча ютуқларни ваъда беради. Шанба кунидаги яқин дўстларингиздан бирининг алдаши кайфиятингизни бир оз туширади.

ШЕР (24.07-23.08) Ҳафтанинг биринчи кунида ижод борасида ўзни намоён қилиш яхши натижаларга олиб келади. Иш фаолиятингиз билан боғлиқ шартномаларни сешанба куни тузганингиз маъқул. Энг ажойиб хушхабарларни сизга пайшанба ваъда беради. Якшанба куни саломатлигингизда бир оз ўзгариш сезасиз.

СУНБУЛА (24.08-23.09) Бюджетингизга қўшимча маблағнинг келиб тушиши сешанба куни кутилади. Ниҳоят сиз учун энг оғир бўлган ишларингиздан бири ниҳоясига етади. Жума куни алдамчилар учун яхши ўлжа бўласиз. Дам олиш кунлари рузғор ишлари билан машғул бўлганингиз яхши.

ТАРОЗУ (24.09-23.10) Керагидан ортиқ асабийлашиш тавсия этилмайди. Ўзингизни нохуш сезиш эҳтимоли бор. Чоршанба куни йироқдан муҳим қўнғироқни кутинг. Романтик саргузаштни эса сиз ўз бошингиздан жума куни кечирасиз.

ЧАЁН (24.10-22.11) Маблағ топиш учун қулай вазият сешанба куни вужудга келади. Чоршанба куни соғлиғингиз безовта қилади. Омадли харидлардан бирини сизга ҳафтанинг пайшанба куни ваъда беради. Якшанба куни эса уй ишлари билан банд бўлганингиз маъқул.

ЎҚ ОТАР (23.11-21.12) Душанба - иш борасидаги алоқаларда энг омадли кун ҳисобланади. Сешанба куни нафратланарли воқеанинг гувоҳи бўласиз. Ажойиб хушхабарларни пайшанба куни кутинг. Романтик кайфият-бу сизнинг дам олиш кунларидаги энг яқин ҳамроҳингиз бўлади.

ТОҒ ЭЧКИСИ (22.12.20.01) Душанба куни ўтган ҳафтадан қолиб кетган бироз мушкулроқ ишларни ниҳоясига етказиш учун қулай кундир.

Бироз тобингиз қочганлигини чоршанба куни сезасиз. Пайшанба куни ишхонангизда келишмовчилик рўй бериши эҳтимоли бор. Шанба кунидаги ижодий фаолият куч ва ишончни анча тиклайди.

ҚОВҒА (21.01-19.02) Ҳафтанинг сешанба куни сизга маблағ тушумини ваъда беради. Чоршанба-харид учун омадли кун. Юрак билан боғлиқ муаммоларни жума куни ҳал қилганингиз маъқул. Якшанба куни муҳим хабар эшитасиз.

БАЛИҚ (20.02-20.03) Душанба куни яқин қариндошлар билан бироз келишмовчиликлар келиб чиқиши мумкин. Молиявий омад, бу чоршанба куни кутилади, кайфиятингизни анча кўтаради. Пайшанба куни-эски дўстингиз билан учрашасиз. Шанба-кутилмаган хушхабарлар ёғдуси.

А.БЎРИЕВ таржимаси.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи:
Чори ЛАТИПОВ

Бош муҳаррир қабулхонаси-56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари-56-52-89
Масъул котиб - 56-52-78
БЎЛИМЛАР:
Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт-56-82-79.
Ахборот ва спорт-56-87-63. Маънавият ва маданият - 56-82-79. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш - 56-85-43. Тижорат ва ҳуқуқ-56-85-66.
ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Жиззахда - 3-83-01, Наманганда - 6-22-10, Самарқандда - 35-64-24. Фарғонада - 24-58-43. Урганчда - 6-03-40. Қаршида- 5-33-71.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
Сотувда эркин нархда.
Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» (собиқ «Правда Востока») кўчаси, 24-уй.
Нашр кўрсаткичи; 133; 134
Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Босишга топшириш вақти — 21.00
Топширилди 21.45.